

**Uppsala
Senioruniversitet**

Bergsbrunnagatan 1, Postadress: Box 386, 751 06 Uppsala
Telefon 018-24 35 01, www.usu.se

Program

Höstterminen 2013

Föreläsningar • Studiecirklar

Folkuniversitetet

Kursverksamheten vid Uppsala universitet

Uppsala Senioruniversitet är en lokal förening under Folkuniversitetet

Anmälan

För deltagande krävs medlemskap i Uppsala Senioruniversitet.

Avgifter

Se respektive serie eller cirkel.

Kostnader för kursmaterial kan tillkomma.

Tisdagsföreläsningarna är gratis för USU:s medlemmar.

Anmälningsförfarande

Anmälan till föreläsningsserier och studiecirkel kan endast göras genom att avgiften betalas in på **USU:s plusgiro 39 70 67-0**.

Inbetalning kan tidigast göras den 14 augusti 2013 och senast den 2 september 2013. Anmälan kan EJ göras till serie- eller cirkelledare.

På talongen anges nummer och namn på varje serie/cirkel tillsammans med namn, telefonnummer och gärna e-postadress för den/dem som ska delta. Cirkeldeltagare ska även ange personnummer (detta krävs för alla som deltar i studiecirkel som genomförs av USU i samverkan med Folkuniversitetet). Endast uppgifter som ej får plats, t.ex. vid internetbetalning, skickas per e-post. Betala gärna samtliga avgifter för serier och cirkel på samma avi.

Observera att resor, medlemsavgifter m.m. betalas separat och till andra plusgirokonton.

Turordning följer det datum då betalningen kommit in på USU:s plusgirokonto.

Förnyad anmälan varje termin krävs för alla serier/cirkel.

Deltagare i aktiviteter som är fortsättningar från före-

gående termin har inte företräde framför nya deltagare (med undantag för dem som följt en- och två-stjärniga språkcirkel vilka fortsätter på högst tvåstjärnig nivå, och som betalat cirkeln senast den 31 juli 2013).

Om en serie/cirkel är *fullbokad* meddelas medlemmen genast, och avgiften återbetalas.

Biljett krävs för deltagande i föreläsningsserie (gäller ej Tisdagsföreläsningar). Biljetter skickas ut någon vecka före seriestart. Tid och lokal anges på varje biljett.

Inga kallelser till cirkel skickas ut. Deltagarna går till första sammankomsten.

Meddela alltid cirkelledaren vid förhinder.

Krav på förkunskaper

Se respektive cirkel.

Lediga platser

Antal lediga platser på olika serier och cirkel redovisas på USU:s hemsida www.usu.se fr.o.m. den 20 augusti 2013.

Avbokning av betald serie/cirkel

En administrationsavgift på 50 kr tas ut för återbetalning av betald avgift till den som avanmäler sig från en serie/cirkel före andra sammankomsten. För senare avanmälan medges ingen återbetalning.

Ändringar i programmet

Ändringar som eventuellt sker sedan katalogen tryckts anges på USU:s hemsida, www.usu.se, och meddelas berörda deltagare.

Det har varit osedvanligt svårt att hitta lämpliga salar till höstens föreläsningar och tyvärr måste vi ofta växla lokaler. Många av universitetets salar går inte att boka innan vårt program pressläggs. Detta medför att vi ofta inte kan ange lokal i programmet, varför vi hänvisar till informationen på de biljetter som skickas till alla deltagare i föreläsningsserierna. Informationen kommer också att publiceras på vår hemsida.

Hörslinga finns i alla föreläsningssalar utom på Musicum. I Gustavianum har bara de tre första raderna hörslinga. Därför ber vi dem som inte har behov av sådan att sätta sig längre bak.

Omslagsbild: Museum Gustavianum under Allt Ljus på Uppsala
Fotograf: David Naylor

Tisdagsföreläsningar

Alla föreläsningar äger rum kl. 13.15 i sal X universitetshuset, om inte annat anges. De beräknas pågå till ca kl. 14.00 varefter möjlighet till frågor ges fram till ca 14.30. Hörselslinga finns i lokalerna. Sal X kan nås med hiss från universitetshusets baksida med ingång från S:t Olofsgatan.

3 september

Olle Terenius, Sophie Österberg
Wikipedia – det moderna uppslagsverket där din kunskap är efterfrågad
Gästvärd: Eva Willén
OBS: Hörsal 3 Ekonomikum

17 september

Anders Jägerskog
Vatten som delas mellan länder – källa till konflikt eller samarbete
Gästvärd: Eva Willén
OBS: Hörsal 4 Ekonomikum

1 oktober

Ulf Danielsson
Universums mörka sida
Gästvärd: Bo Höistad

15 oktober

Lars Magnusson
Globaliseringen har en ekonomisk historia
Gästvärd: Kersti Ullenhag

29 oktober

Leif Zern
"Kaddish på motorcykel" – det judiska i möte med det svenska folkhemmet
Gästvärd: Ingrid Åberg

12 november

Susanne Olsson
Islam, tradition och förändring
Gästvärd: Johnny Andersson
OBS: Kl. 14–16 Hörsal 4 Ekonomikum

26 november

Maarit Jänträ-Jareborg
Familjerätt över landsgränserna
Gästvärd: Johnny Andersson

10 december

Gullög Nordqvist
Vårt behov av det förflutna. Hur nutiden skapar och använder det förgångna
Gästvärd: Ingrid Åberg

FÖRELÄSARE HÖSTEN 2013

Olle Terenius är docent i biologi, särskilt entomologi vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Han fick sin magisterexamen vid Uppsala Universitet 1998, disputerade vid Stockholms Universitet 2004 och forskade 2006–2008 vid University of California, Irvine. På SLU har Olle Terenius tagit initiativ till att få forskare att använda Wikipedia som ett verktyg att nå ut till allmänheten med information om de resultat som forskningen lett fram till.

Sophie Österberg har en magisterexamen i internationellt ledarskap och management med utbildning från Kingston University i London, England och Linnéuniversitetet i Kalmar. Hon arbetar på Wikimedia Sverige med utbildningsfrågor, framförallt gällande hur utbildningsinstitutioner från grundskola till universitet kan integrera Wikipedia i undervisningen.

Anders Jägerskog är docent och direktor på Stockholm International Water Institute (SIWI) – ett institut

med fokus på globala vattenfrågor. SIWI bedriver forskningsverksamhet och förmedlar kunskap till beslutsfattare och företag om vattenpolicyfrågor, gränsöverskridande vattenfrågor mellan länder, klimatförändringar i relation till vatten och ekonomiska aspekter. SIWI arrangerar årligen World Water Week i Stockholm, där bl.a. det renomméerade Stockholm Water Prize delas ut. Anders Jägerskog har särskilt arbetat med vatten som kräver gränsöverskridande överenskommelser i Mellanöstern och Afrika och är ofta anlita som internationell expert i frågor som rör vattenkonflikter och säkerhetsaspekter. Han arbetar halva sin tid för United Nations Development Programme (UNDP) med gränsöverskridande vattenfrågor globalt.

Ulf Danielsson är professor i teoretisk fysik vid Uppsala universitet. Danielssons forskning handlar om strängteori, vilken är en matematisk modell för materiens absolut minsta enheter, vilka kan betraktas som en

komplicerad typ av endimensionella vibrerande strängar. Danielsson intresserar sig speciellt för hur kosmologiska fenomen kan relateras till existensen av strängar. Danielsson belönades 2008 med Göran Gustafssons pris för sina forskningsinsatser inom strängteorin.

Danielsson är mycket populärvetenskapligt aktiv genom att skriva artiklar och framträda i både radio och TV. Han är dessutom författare till böckerna *Stjärnor och äpplen som faller* och *Den bästa av världar* som har belönats med Disapriset och Siripriset.

Danielsson har hållit en mängd föredrag om kosmos och dess utveckling från Big Bang till våra dagar på ett lättillgängligt och pedagogiskt sätt. Flera av dessa föredrag finns att lyssna till på YouTube. Han har även varit sommarpratavert i programmet Sommar i P1.

Danielsson är ledamot av Kungliga Vetenskapsakademien sedan 2009.

Lars Magnusson är professor i ekonomisk historia vid Uppsala uni-

versitet sedan 1992. För närvarande är han dekan vid Samhällsvetenskapliga fakulteten vid nämnda universitet. Han är medlem i Kungliga vetenskapsakademien, ordförande för styrelsen för SCAS (Svenska kollegiet för avancerade studier), ledamot av Gustav Adolfs akademien och är hedersdoktor i Kyoto, Japan. Han forskar om allmän svensk och europeisk ekonomisk historia samt ekonomisk idéhistoria. Han har bland annat publicerat boken *Sveriges ekonomiska historia* samt *Mercantilism: The Shaping of an Economic Language*. Lars Magnusson har under senare år även forskat kring modern svensk arbetsmarknad i relation till den europeiska utvecklingen och byggandet av den europeiska unionen. I detta sammanhang har han bland annat utgivit boken *Håller den svenska modellen?*.

Leif Zern är författare och litteraturkritiker i bl.a. DN och UNT. Han är också teaterkritiker i DN, av många ansedd som den främste i landet. Han har utgivit ett flertal böcker om modern dramatik, bl.a. om Ingmar Bergman. I *Det lysande mörkret* ger Zern en introduktion till en av vår tids mest spelade och intressanta dramatiker, norrmannen Jon Fosse. Tillsammans med Torsten Ekbohm skrev Zern texten till *Mina systrar: måleri och skulptur* om läkaren vid Akademiska sjukhuset, Tor-Göran Henriksson, som i naivistiska bilder beskrev svunna sjukhusmiljöer. Zerns senaste publikation är *Kaddish på motorcykel*. Berättelsen kretsar kring Leif Zerns far som var jude och väldigt öppen för och nyfiken på det svenska livet - med för-

fattarens egna ord: "En lycklig berättelse som slutar olyckligt."

Teol. dr **Susanne Olsson** dispute-
rade 2004 vid Uppsala universitet och är docent i religionsvetenskap. Hon forskar och undervisar vid Södertörns högskola med inriktning mot islamologi. Hon har bl.a. forskat om nutida islamiska tolkningar i Egypten och skrivit en monografi om en "televangelist" som kommer ut i år, *Preaching Islamic Revival: Amr Khaled, Mass Media and Social Change in Egypt*. Hennes forskning rör islamtolkningar av både liberal och fundamentalistisk karaktär som växer fram bland europeiska minoritetsmuslimer. Hon intresserar sig bl.a. för nutida tolkningar av islam och deras relation dels till muslimska traditioner, dels till modernitet och till västvärlden. Susanne Olsson medverkar också i forskningsprojektet "Ett transformerande islamiskt landskap" som behandlar predikanten i den muslimska världen som nått en global muslimsk publik och "Kunskap i förhandling: europeiska muslimer mellan konkurrerande världsbilder" om utvecklingen av muslimska ideologier i Europa. Susanne Olsson är ordförande för Svenska samfundet för religionshistorisk forskning.

Maarit Jäntereä-Jareborg är sedan 1998 professor i internationell privat- och processrätt vid Uppsala universitet och mycket aktiv internationellt inom sina forskningsområden. Hon har intresserat sig särskilt för familjerättstvister med anknytning till utlandet. Vilka rättigheter har man som make, som sambo eller som förälder,

när det gäller frågor om underhåll, vårdnad om barn, bodelning och arv? Europeiska unionen prioriterar dessa frågor högt i arbetet med att främja den fria rörligheten inom EU och att ge EU-medborgarskapet ett konkret innehåll. Förutom renodlat juridiska frågor kan svåra kulturella och religiösa konflikter aktualiseras. Maarit Jäntereä-Jareborg har lång erfarenhet från internationellt lagsamarbete. Hon har fått ett flertal utmärkelser i Sverige och utomlands för sin forskning. Hon är juris hedersdoktor vid universiteten i Oslo, Helsingfors och Bergen samt ledamot i ett antal svenska och utländska akademier.

Gullög Nordquist är professor emerita i antikens kultur och samhällsliv vid Uppsala universitet. Det grekiska samhället under järn- och bronsålder står i centrum för hennes forskning. Som fältarkeolog i Grekland har hon sammanställt och analyserat fynd som visar människors attityder och ideologi. I en bronsåldersby i Argolis t.ex. liknade människors levnadsvillkor ca 2000–1600 f.Kr. fattiga områden i tredje världen av idag. Samtidigt avslöjade föremålen hur en framväxande elit profilerade sig genom gästfrihet och festande. Nordquist har också studerat grekisk musik från 400-talet, dess funktion och musikernas villkor. På senare tid har hon intresserat sig för hur vår tids förståelse av Det Förflutna skapas och används, hur nutid och dåtid påverkar varandra. Det Förflutna utnyttjas av många i nutiden, inte minst politiskt, för att legitimera olika gruppers anspråk och syn på sig själva och andra.

Föreläsningsserier

Hur anmäler man sig? Se sid. 2 i programmet.

Hörslinga finns i samtliga föreläsningssalar utom Musicum (i Gustavianum de tre första raderna).

Lokal är ej alltid fastställd vid pressläggning. Se biljetter och hemsida för lokal.

Nr 1. Tro och vetande – igen. Det sekulära, postmoderna och mångkulturella samhällets utmaningar

År 1949 utgav Ingemar Hedenius, professor i praktisk filosofi i Uppsala, den omdebatterade boken *Tro och vetande*. Därmed inleddes en lång och intensiv uppgörelse med ”fädernas kyrka i Sveriges land”. Då var möten med personer av annan religion eller hudfärg sällsynta. I dag är Sverige ett av de mest sekulariserade länderna i världen och runt en fjärdedel har rötter i andra kulturområden. Här diskuteras hur tro- och vetandestriden uppfattas i dag, den nutida ateismens och den religiösa individualismens uttryck, postmodernismens påverkan på vetenskapen och relationen mellan mångkultur och demokrati.

Serieansvarig: Ingrid Åberg, docent i historia, tfn 018-13 63 36, 070-302 39 27.

Program

24 sept. Mattias Martinsson, professor i systematisk teologi, Uppsala universitet. *Den mångtydiga ateismen*.

8 okt. Mia Lövheim, professor i religionssociologi, Uppsala universitet. *Nätet som arena för religiös förändring*.

22 okt. Svante Nordin, professor i idé- och lärdoms historia, Lunds universitet. *Hur stor var Gud 1949? Hedeniusdebatten i dagens perspektiv*.

5 nov. Bengt Gustafsson, professor i teoretisk astrofysik, Uppsala universitet. *Sanningens kris. Nutida utmaningar mot vetenskapens sanningsanspråk*.

19 nov. Lena Andersson, författare, journalist på DN. *Erfarenhetens möjligheter och begränsningar i det mångkulturella samhället*.

3 dec. Susanne Olsson, docent i religionsvetenskap, Södertörns högskola. *Islam och den västerländska moderniteten*.

Tid: Tisdagar udda veckor 24/9–3/12 kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Se biljetter.

Avgift: 300 kr.

Nr 2. Mellan diktatur och demokrati

Mellankrigstiden i Europa var en tid av motsägelser. Mäktiga tsar- och kejsardömen försvann och ersattes av nya små riken, där man på olika sätt sökte lösa det kaos som första världskriget inneburit. Vid tiden för andra världskrigets utbrott hade demokratin överlevt enbart i de nordiska länderna samt i Beneluxstaterna, England och Frankrike. Serien belyser denna polariserade utveckling och tar upp terrorns mekanismer i politiska system, där massvåldet var statligt legitimerat och begrepp som moral och rätt förlorat sin betydelse. I serien behandlas också hur efterkrigstidens nya generationer sökt förklara och förstå de ofattbara skeendena.

Serieansvariga: Rune Hedman, fil.lic., f.d. departementsråd, tfn 018-30 10 24, och *Ingrid Åberg*, docent i historia, tfn 018-13 63 36, 070-302 39 27.

Program

16 sept. Henrik Berggren, fil.dr i historia, författare och journalist. *Det svenska folkhemmet och andra världskriget*.

30 sept. Klas-Göran Karlsson, professor i historia, Lunds universitet. *Terror och tystnad: om massvåldets mekanismer och efterbörd i det moderna samhället*.

14 okt. Malin Thor, docent i historia, Malmö högskola. *Tysk-judiska ungdomars exil i Sverige 1933–1943*.

28 okt. Yrsa Stenius, författare och journalist. *Ämnad för ett anständigt liv – dömd krigsförbrytare. Gåtan Albert Speer*.

11 nov. Krister Wahlbäck, professor em. i internationell politik vid bl.a.

Umeå universitet och f.d. ambassadör i Finland. *Finland och övriga Norden i världskrigets utkant*.

25 nov. Barbro Eberan, fil.dr i germanistik, författare och journalist. *Hur kunde det ske? Hur kunde Hitler få en sådan makt att han kunde slå Europa i spillror?*

Tid: Måndagar jämna veckor 16/9–25/11 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Universitetshuset, Sal X.

Avgift: 300 kr.

Nr 3. Min läsning

Kulturpersonligheter inom olika områden talar om litteraturens betydelse och om vilka böcker som varit viktiga för dem.

Serieansvariga: Lena Kåreland, professor em. i litteraturvetenskap, tfn 018-50 72 11, och *Ingrid Åberg*, docent i historia, tfn 018-13 63 36, 070-302 39 27.

Program

12 sept. Owe Wikström, professor em. i religionspsykologi, Uppsala universitet, psykoterapeut och författare. Vid sidan av vetenskapliga publikationer har Wikström gett ut böcker om litteratur, konst och populärkultur.

26 sept. Lars Burman, professor i litteraturvetenskap, Uppsala universitet och överbibliotekarie vid Uppsala universitetsbibliotek. Han har bl.a. gett ut skrifter om sonetten och om Carl Jonas Love Almqvists författarskap.

10 okt. Susanne Levin, författare och lärare. Debuterade 1994 med romanen *Leva vidare* som delvis har självbiografisk bakgrund. Har skrivit ett flertal romaner där hon sökt synliggöra den judiska erfarenheten av exil och främlingskap.

24 okt. Thomas Hård af Segerstad, lektor och tidigare studierektor vid Konstvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet.

7 nov. Ann-Cathrine Haglund, tidigare landshövding i Uppsala. Har även varit ledamot och ordförande i utbildningsutskottet, ordförande i Europarådets svenska delegation samt ordförande i Moderata Kvinnoförbundet.

21 nov. Några av seriens deltagare ger glimtar från sin läsning.

Tid: Torsdagar udda veckor 12/9–21/11 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.
Lokal: Se biljetter.
Avgift: 300 kr.

Nr 4. Virginia Woolf in context

Virginia Woolfs liv och författarskap fortsätter att fascinera och provocera. Erkänd – i synnerhet utanför Storbritannien – som en av de viktigaste engelskspråkiga författarna under 1900-talet väcker hennes liv och verk fortfarande starka känslor antingen av dyrkan eller motvilja. Serien syftar till att belysa hur såväl hennes romaner och noveller som kritiska essäer ingår i en dialog med samtiden.

Föreläsningarna ges på engelska. Alla texter som refereras till här finns översatta till svenska.

Serieansvarig: **Christina Lindqvist**, fil.dr, f.d. universitetslektor i franska, tfn 018-51 30 27.

Föreläsare vid samtliga tillfällen är **Catherine Sandbeck-Dahlström**, docent i engelsk litteratur, Stockholms universitet.

Program

23 sept. *Her father's daughter: Leslie Stephen, Virginia Woolf and the 19th century inheritance.*

21 okt. *Another aesthetic: Virginia Woolf versus the Edwardians.*

4 nov. *A writer of the avant-garde: Jacob's Room (Jacobs rum), Mrs Dalloway and To the Lighthouse (Mot fyren).*

18 nov. *History and fantasy: Orlando and Between the Acts (Mellanspel).*

2 dec. *Feminist Woolf: A Room of One's Own (Ett eget rum) and Three Guineas (Tre guineas).*

9 dec. *Virginia Woolf's afterlife: suicide and biography.*

Tid: Måndagar udda veckor 23/9–2/12 (ej 7/10) samt måndag 9/12 kl. 10.15–11.45. 12 timmar.
Lokal: Se biljett 23/9, därefter Gustavianum.
Avgift: 300 kr.

Nr 5. "Speglingar". Litteratur och samhälle i Österrike under tvåhundra år

I serien presenteras hur den österrikiska litteraturen efter 1806 speglar det omgivande samhället. De första tre föreläsningarna granskar kritiskt begreppet "österrikisk litteratur", beskriver dess framväxt och orienterar främst om de författare som i efterhand framstår som österrikiska författare. De tre följande föreläsningarna vill visa hur en "ny" österrikisk litteratur tar form efter 1945, vidare hur litteraturen så småningom tar ställning mot att Österrike skulle vara "Hitlers första offer" och slutligen presentera moderna, österrikiska författare samt några av de idag mest aktuella.

Serieansvarig: **Erling Wande**, professor em. i finska, tfn 018-46 15 47.

Program:

10 sept. **Helmut Müssener**, professor em. i tyska, särskilt tyskspråkig litteratur, Stockholms universitet. *Från „Biedermeier” till „Kaffeehaus”. Österrikisk(?) litteratur 1806–1890.*

24 sept. **Helmut Müssener.** *Om kaffehuslitteratur och dekadens. Österrikisk litteratur 1890–1919.*

8 okt. **Helmut Müssener.** *Från nederlag till nederlag. Österrikisk litteratur 1919–1945.*

22 okt. **Elisabeth Auer**, fil.dr i tysk litteratur. *En "ny" litteratur tar form efter 1945.*

5 nov. **Elisabeth Auer.** *Det förflutna under „Anschluss” (1938–1945) börjar bearbetas.*

19 nov. **Elisabeth Auer.** *Österrikisk litteratur idag.*

Tid: Tisdagar udda veckor 10/9–19/11 kl. 11.00–12.30. 12 timmar.
Lokal: Gustavianum 10/9, 22/10, 5/11, 19/11.

Missionskyrkan, Tovensalen 24/9.
Missionskyrkan, Linnéstugan 8/10.
Avgift: 300 kr.

Nr 6. Den moderna konsten, Grupp 1

Lars Lambert fortsätter sin serie om den moderna konstens utveckling. Parallellserie med samma innehåll som Nr 7.

Serieansvarig: **Carola Hermelin**, fil.dr i litteraturvetenskap, f.d. bitr. chef vid Nobelbiblioteket, tfn 018-51 50 55.

Föreläsare vid samtliga tillfällen är **Lars Lambert**, författare.

Program

7 okt. *Alla -ismerna, en överblick och sammanfattning.*

21 okt. *Bättre förr? 1913 – ett år i konsten för 100 år sedan.*

4 nov. *Den moderna arkitekturen. Från Eiffeltornet till Zaha Hadid.*

18 nov. *Futurister, suprematister och plasticister. Marinetti och Majakovskij, Malevitj och Mondrian.*

2 dec. *Paris mellan krigen 1. En fest för livet? Picasso, Gertrude Stein och Hemingway.*

16 dec. *Paris mellan krigen 2. Parisskolan, Chagall, Modigliani och Giacometti.*

Tid: Måndagar udda veckor 7/10–16/12 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.
Lokal: Se biljett 18/11, i övrigt Universitetshuset, Sal X.
Avgift: 300 kr.

Nr 7. Den moderna konsten, Grupp 2

Parallellserie med samma innehåll som Nr 6.

Serieansvarig: **Lena Kåreland**, professor em. i litteraturvetenskap, tfn 018-50 72 11.

Föreläsare vid samtliga tillfällen är **Lars Lambert**, författare.

Program

8 okt. *Alla -ismerna, en överblick och sammanfattning.*

22 okt. *Bättre förr? 1913 – ett år i konsten för 100 år sedan.*

12 nov. *Den moderna arkitekturen. Från Eiffeltornet till Zaha Hadid.*

26 nov. *Futurister, suprematister och plasticister. Marinetti och Majakovskij, Malevitj och Mondrian.*

3 dec. *Paris mellan krigen 1. En fest för livet? Picasso, Gertrude Stein och Hemingway.*

17 dec. *Paris mellan krigen 2. Parisskolan, Chagall, Modigliani och Giacometti.*

Tid: Tisdagar ovanstående datum 8/10–17/12 kl. 10.15–11.45 (11.15–12.45 den 8/10). 12 timmar.
Lokal: Universitetshuset, Sal X.
Avgift: 300 kr.

Nr 8. Min musik

Kulturpersonligheter i Uppsala talar om och spelar musik som de själva valt.

Serieansvariga: **Maj Aldskogius**, fil.dr, f.d. rektor, tfn 018-46 03 30, 070-565 56 79, **Carl-Olof Jacobson**, professor em., tfn 018-50 11 23, 070-667 55 77, och **Gunilla Stenman Jacobson**, f.d. undervisningsråd, tfn 018-50 11 23, 070-386 26 16.

Program

16 sept. **Karin Ingebäck**, operasångerska.

30 sept. **Bengt Nordberg**, professor em. i sociolingvistik, körsångare.

14 okt. **Cajsa Ekstav**, utbildningsadministratör, nyckelharpspelare, riksspelman.

28 okt. **Kaj Anderberg**, f.d. rektor för musikskolan i Uppsala, violinist.

11 nov. **Kajsa Wejryd**, chef för gymnasieskolorna i Uppsala kommun.

25 nov. **Claes Janson**, jazz-, vis- och bluesångare i bl.a. Good Morning Blues, skådespelare, t.ex. Tjorm i Ronja Rövardotter.

Tid: Måndagar jämna veckor 16/9–25/11 kl. 10.30–12.00. 12 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.
Avgift: 300 kr.

Nr 9. Jazzhistoriens mästare

Vi fortsätter serien i levande jazzhistoria med fördjupningar kring några av jazzens legendariska mästare, orkestrar och de epoker de verkade inom. Vi lyssnar på och diskuterar deras influenser och hur de i sin tur har påverkat utvecklingen av framtida artister och epoker. Ulf Johansson Werre spelar, berättar och utvecklar lyssnandets kvaliteter genom analys av inspelningar ur jazzhistorien. Observera att serien är fristående och att vi här möter andra profiler än i tidigare serier kring ”Jazzhistoriens mästare”.

Serieansvariga: **Sten Åke Bylund**, konsult och f.d. fastighetsdirektör, tfn 018-42 93 95, och **Anna Ivarsdotter**, professor em. i musikvetenskap, tfn 018-54 40 10. Föreläsare vid samtliga tillfällen är **Ulf Johansson Werre**, musiker, storbandsledare, universitetslärare, tfn 018-30 28 09.

Tid: Torsdagar jämna veckor 19/9–12/12 (ej 28/11) kl. 10.15–11.45. 12 timmar.

Lokal: Musicum, Kyrkogårdsgatan 4.
Avgift: 300 kr.

Nr 10. Fördjupad förståelse av jazzmusik

Detta är en serie om musikens uppbyggnad för er som vill träna era sinnen för att förstå och uppfatta mer av musikens sköna värld. Under ledning av Ulf Johansson Werre får vi en introduktion till hur harmonier, form, melodi och rytmik samverkar till en musikalisk enhet. Vi lär oss hur orkesterns olika delar samarbetar under olika epoker och får också en inblick i grundläggande musikteori. Ulf illustrerar de olika momenten vid flygeln och med andra instrument, och analyserar kompositioner och improvisationer från olika musikgenrer. Fristående fortsättning från vårterminen.

Serieansvariga: **Sten Åke Bylund**, konsult och f.d. fastighetsdirektör, tfn 018-42 93 95, och **Anna Ivarsdotter**, professor em. i musikvetenskap, tfn 018-54 40 10. Föreläsare vid samtliga tillfällen är **Ulf Johansson Werre**, musiker, storbandsledare, universitetslärare, tfn 018-30 28 09.

Tid: Torsdagar udda veckor 12/9–21/11 kl. 10.15–11.45. 12 timmar.
Lokal: Musicum, Kyrkogårdsgatan 4.
Avgift: 300 kr.

Nr 11. Filmstudio Fyris, Grupp 1

I samarbete med Fyrisbiografen fortsätter vi ännu en termin med satsningen på kvalitetsfilm. Varje film föregås av en kort introduktion. Parallellserie med samma innehåll som Nr 12.

Serieansvariga: **Karl Johan Eklund**, f.d. länsantikvarie, tfn 018-52 45 05, och **Ingrid Åberg**, docent i historia, tfn 018-13 63 36.

Program

17 sept. Mitt hem är Copacabana. Arne Sucksdorffs finstämda reportage från 1965 om fyra föräldralösa barn i Rio de Janeiros slumkvarter; en film i gränslandet mellan spel- och dokumentärfilm (längd 88 minuter).

1 okt. Borta med vinden 1. En av filmhistoriens stora klassiker efter Margret Mitchels roman, producerad av David O. Selznick, regisserad av Victor Fleming och med Vivien Leigh och Clark Gable i huvudrollerna. Filmen utspelar sig i Atlanta, Georgia under amerikanska inbördeskriget. Den hade svensk premiär år 1941. Eftersom filmen är nästan 4 timmar lång, delas den upp på två visningar (längd 120 minuter).

15 okt. Borta med vinden 2 (längd 104 minuter).

29 okt. Gudar och människor. Xavier Beauvois verklighetsbaserade film om munkarna i ett algeriskt kloster, vilka lever ett traditionellt stillsamt klosterliv i bästa samförstånd med omvärlden men vars tillvaro påverkas och förändras av militanta islamister under några oroliga år på 1990-talet. Filmen är inspelad 2010 (längd 122 minuter).

12 nov. Pingvinresan. En hisnande vacker dokumentärfilm om kejsarpingvinerna i Antarktis som varje år ger sig ut på en lång vandring upp på land för att para sig, lägga ägg, ruva och föda upp sina ungar. Filmen är gjord av Luc Jacquet år 2005 (längd 86 minuter).

26 nov. Nyckeln till Provence. En stillsam och vacker film baserad på Marcel Pagnols självbiografiska romaner om en lärarfamilj i Marseille, som får uppleva en fantastisk sommar i Provence. Regissör är Yves Robert. Filmen är från 2005 (längd 105 minuter).

Tid: Tisdagar jämna veckor
17/9–26/11 kl. 10.00–ca 12.30.

Lokal: Fyrisbiografen, S:t Olofsgatan 10.

Avgift: 300 kr.

Nr 12. Filmstudio Fyris, Grupp 2

Parallellserie med samma innehåll som Nr 11.

Serieansvarig: **Karl Johan Eklund**, f.d. länsantikvarie, tfn 018-52 45 05.

Program

20 sept. Mitt hem är Copacabana.

4 okt. Borta med vinden 1.

18 okt. Borta med vinden 2.

8 nov. Gudar och människor.

15 nov. Pingvinresan.

29 nov. Nyckeln till Provence.

Tid: Fredagar jämna veckor
20/9–29/11 (ej 1/11), (udda vecka 8/11) kl. 13.00–ca 15.30.

Lokal: Fyrisbiografen, S:t Olofsgatan 10.

Avgift: 300 kr.

Nr 13. Idrotten i samhället

Idrotten, ständigt närvarande i vårt samhälle, engagerar både aktiva idrottsutövare och TV-tittare. Riks-idrottsförbundet i Sverige har i dag mer än tre miljoner medlemmar i drygt 22 000 föreningar, där idealiteten och engagemanget för både barn och vuxna motionärer är stort. Men idrotten har också blivit en arena för kommersialism och politik, för mediedrev och medicinska experiment. Serien belyser idrott som samhällsfenomen och visar hur synen på idrott förändrats över tid.

Serieansvariga: **Ingrid Åberg**, docent i historia, tfn 018-13 63 36, 070-302 39 27, och **Leif Ekerot**, tandläkare, tfn 018-30 11 93.

Program

19 sept. Leif Yttergren, docent i historia, Stockholms universitet. *Idrott och politik – kampen om de olympiska spelen.*

3 okt. Elisabet Gustafson, barnkirurg, 4-faldig världsmästare samt olympisk medaljör i curling. *På resande fot i curlingens värld.*

17 okt. John Hellström, forskare vid Gymnastik- och idrottshögskolan GIH, Stockholm. *Mediernas konstruktion av sporthjältar.*

31 okt. Rolf Pålbrant, fil.dr i historia. *Arbetaridrottsrörelsen – ett förlorande alternativ.*

14 nov. Leif Nilsson, namnvårdskonsulent vid Institutet för språk och folkminnen i Uppsala. *Smek- och öknamn inom idrotten under 100 år.*

28 nov. Arne Ljungqvist, professor em., Karolinska institutet, vice ordf. i WADA. *Är kampen mot doping meningsfull?*

Tid: Torsdagar jämna veckor
19/9–28/11 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Se biljetter.

Avgift: 300 kr.

Nr 14. Uppsala nu och i framtiden – om möjliga vägval

Sedan Uppsala kommun år 2011 passerade 200 000 invånare och formellt blev svensk storstad har frågan om Uppsalas identitet kommit att diskuteras allt mer. Nu ställs i fokus frågan om vilka möjliga vägval Uppsala har i framtiden när det gäller bostadsbyggande, livs- och kulturmiljö, företagens och de båda universitetens utveckling och roll i den internationella konkurrensen, samt mångfaldsfrågan. Hur ser de politiska partierna på dagens Uppsala och vilka åtgärder, vägval och framtidsinvesteringar föreslår de för Uppsala under den närmaste 5–15-årsperioden?

Serieansvariga: **Sten Åke Bylund**, konsult och f.d. fastighetsdirektör och samhällsplanerare, tfn 018-42 93 95, och **Gunhild Hammarström**, professor em. i sociologi, tfn 018-60 08 99.

Program

17 sept. Sten Åke Bylund. *Uppsala – staden och regionen i fokus – vilka är utmaningarna och hindren för en framgångsrik utveckling?*

1 okt. Anders Malmberg, professor i geografi med inriktning mot ekonomisk geografi, prorektor, Uppsala universitet. *Kunskapsstaden Uppsala – styrkor och svagheter i en allt hårdare internationell konkurrens.*

15 okt. Alexandra Waluszewski, professor i företagsekonomi, forskningschef vid Centrum för teknik- och vetenskapsstudier, Ekonomisk-historiska institutionen, Uppsala universitet. *Var finns framtidsnäringarna i Uppsala och omgivande region?*

29 okt. Danielle van der Burgt, fil.dr i kulturgeografi, forskare vid Kulturgeografiska institutionen, Uppsala universitet. *Liten blir stor. En bra miljö för barn är en bra miljö för alla!?*

12 nov. Monika Lagerqvist, mångfaldsstrateg, Uppsala kommun. *Mångfaldsstaden Uppsala – potential och framtida möjligheter.*

26 nov. Sten Åke Bylund. *Uppsala nu och i framtiden. Utfrågning av Uppsalas politiska partier om möjliga framtida vägval för Uppsala och Uppsalaregionen.*

Tid: Tisdagar jämna veckor
17/9–26/11 kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Gustavianum (dock Universitetshuset, Sal IX den 1/10).

Avgift: 300 kr.

Nr 15. Frankrikes bidrag till världsarvet – sex rikt illustrerade berättelser

Många av världens kultur- och naturmiljöer anses vara av avgörande betydelse för hela mänskligheten. Sedan 1972 har Unesco utsett ett antal av dem som ”världsarv”. För närvarande omfattar Unescos lista 962 objekt: 745 kulturarv, 188 naturarv och 29 som är en kombination av båda kategorierna. Varje år tillkommer nya. Frankrike är ett av de länder som hyser flest världsarv, totalt 38. Serien kommer att belysa tio av dem.

Serieansvarig: Monika Ekman, fil.mag., f.d. gymnasielärare, tfn 018-52 29 98.

Föreläsare vid samtliga tillfällen är **Michel Barbier**, f.d. universitetsadjunkt, Uppsala universitet, ordförande i Alliance française d'Upsal sedan 1992.

Program

13 sept. *120 m i höjden, 1200 m i djupet. Stolta stadstorn i det platta Frankrike – grunda gruvor.*

20 sept. *En stad stiger upp ur vattnet. Om Lyons historia och framtid.*

4 okt. *Att sträva efter höjd, efter ljus. Katedralerna i Chartres, Amiens, Bourges, Reims.*

11 okt. *Kärlek till vatten som rinner – slotten i Loiredalen i en övergångstid.*

25 okt. *Antiken i Frankrike. Rom inte bara i Rom – i Arles, Orange, Pont du Gard...*

15 nov. *Den stora ön – riksbyte och band mellan riken. Strasbourg – brohuvud på ont och gott.*

Tid: Fredagar ovanstående datum 13/9–15/11 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Linnéstugan.
Avgift: 300 kr.

Nr 16. Hur förändrar biståndet världen?

Bistånd är en komplex verksamhet som bedrivs i främmande miljöer med betydande risker för misslyckanden. Det finns också mycket okunskap och missförstånd om bistånd. Serien vill ge en bakgrund till debatten om bistånd och utvecklingssamarbete, öka kunskapen och klara ut aktuella frågeställningar. Biståndets metoder och resultat tas upp, skillnader i förutsättningar och verkningssätt mellan offentligt och privat bistånd och genom enskilda organisationer och hur FN, Europeiska kommissionen och andra parter agerar. Serien vill också inbjuda till diskussion om biståndsfrågor.
Serieansvariga: Outi Lundén, f.d. universitetslektor, tfn 070-828 38 41, och *Claes Leijon*, f.d. biståndschef inom Sida och med erfarenhet från FN- och EU-biståndet, tfn 018-444 70 80.

Program

10 sept. **Lennart Wohlgemuth**, f.d. chef för Nordiska Afrikainstitutet och för biståndsutvärderingsorganet SADEV. *Bistånd i en alltmer turbulent värld. Introduktion och basbegrepp.*

24 sept. **Bo Forsberg**, teol.kand., generalsekreterare i Diakonia, styrelseledamot i Radiohjälpen och Världens barn. *Enskilda organisationer och kyrkans roll i biståndet.*

8 okt. **Christer Holtsberg**, f.d. chargé d'affaires, Sveriges ambassad i Laos, och chef för Svenska sekretariatet för miljö i Bangkok. *Miljö- och klimathot – vad kan biståndet göra?*

22 okt. **Helena Bjuremalm**, tidigare UD och Sida, nu chef för demokrati- och utvecklingsfrågor, IDEA (Internat. Inst. för Demokrati och Valstöd). *Demokrati, mänskliga rättigheter och biståndet.*

5 nov. **Annika Törnqvist**, tidigare Världsbanken, nu biståndschef, stiftelsen Kvinna till kvinna. *Jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen.*

19 nov. **Jan Bjerninger**, f.d. chef för Sidas långsiktiga programsamarbete och ambassadör i Nicaragua. *Hur arbetar biståndet för att nå fattigdomsmålet? Diskussion.*

Tid: Tisdagar udda veckor 10/9–19/11 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.
Lokal: Se biljetter.
Avgift: 300 kr.

Nr 17. Visionen hållbar utveckling – vad blev det av den?

Samhällsutvecklingen idag bygger på stor konsumtion och fortsatt ekonomisk tillväxt. Idag konsumerar världssamhället mycket mer än vad jorden förmår att producera; för Sverige är det närmast 3 gånger mer. Uppenbarligen kan vi inte fortsätta så. Alternativen kallas hållbar utveckling. Serien är tvärvetenskaplig inom naturvetenskap, samhällsvetenskap och ekonomi, där vi diskuterar vad hållbar utveckling är, hur den realiserar på alla nivåer från det globala till det personliga planet och hur ett hållbart

samhälle skulle kunna fungera.

Serieansvariga: Monica Waldebäck, f.d. universitetslektor i kemi, tfn 018-32 37 12, och **Lars Rydén**, professor em., Centrum för hållbar utveckling, Uppsala universitet, tfn 018-24 13 80, 070-426 88 32.

Program

23 sept. **Lars Rydén.** *Bakgrunden till hållbar utveckling. Hur började det? Vad gäller det? Vad diskuteras mest idag?*

7 okt. **Mikael Höök**, univ.lekt., Centrum för hållbar utveckling, Uppsala universitet. *Jordens resurser och energi. Oljetoppen och klimatförändringarna som en dubbel utmaning.*

21 okt. **Daniel Bergquist**, forskare vid Kulturgeografiska institutionen, Uppsala universitet. *Den gröna sidan av hållbarhet – mat, miljö och natur i framtiden. Räcker maten eller behöver vi stadsodling?*

4 nov. **Eva Friman**, programdirektör, forskare, Centrum för hållbar utveckling, Uppsala universitet. *Tillväxtsamhällets kris – kan ekonomi växa i all oändlighet. Är nolltillväxt ett alternativ?*

18 nov. **Krister Sanne**, tekn.dr, författare. *Hur kan vi leva hållbart i Sverige år 2030 – ett samhälle med mindre konsumtion, kortare arbetstid och mer tid för varandra?*

2 dec. **Lars Rydén.** *Hur kommer vi från dagens samhälle till ett mer hållbart? Praktiska steg: individens, kommunens och landets roll.*

Tid: Måndagar udda veckor 23/9–2/12 kl. 15.15–16.45. 12 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Tovensalen 23/9.
Universitetshuset, Sal IX 7/10.
Gustavianum 21/10, 4/11 18/11, 2/12.
Avgift: 300 kr.

Nr 18. Upptäckter och teknikutveckling i medicin och naturvetenskap som satt Uppsala på världskartan
Sex nobelpristagare inom medicin och naturvetenskap har belönats för den forskning de utfört vid Uppsala universitet. I denna serie lyfter vi fram

dessas och andra som genom sina upptäckter fått stor internationell uppmärksamhet. Under 1900-talet har flera av dessa forskare också bidragit till framväxten av den för Uppsala mycket betydelsefulla industrin inom life science. Området kommer att vara i fokus då serien fortsätter våren 2014. Linné och hans lärjungar förtjänar en egen serie och tas av utrymmesskäl inte med. Varannan föreläsning berör medicinska framsteg, varannan forskning inom främst kemi och fysik. *Serieansvariga: Per Olof Osterman*, docent i neurologi, f.d. överläkare vid Akademiska sjukhuset, tfn 018-12 61 84, 070-374 72 92, och **Lennart Källströmer**, f.d. utbildningsledare, tfn 018-42 94 21, 070-678 73 61.

Program

19 sept. Eva Nyström, fil.kand., forskningsredaktör i projekt Linnékorrespondensen (1) och **Henry Johansson**, professor em. i kirurgi, Uppsala universitet (2).

1. *Olof Rudbeck d.ä. – upptäckten av lymfkärldsystemet.*

2. *Ivar Sandström – mannen bakom den sista anatomiska upptäckten, bisköldkörteln.*

3 okt. Bengt Gustafsson, seniorprofessor i teoretisk astrofysik, Uppsala universitet (1) och **Anders Lundgren**, professor em. i idé- och lärdoms historia, Uppsala universitet (2).

1. *Anders och familjen Celsius.*

2. *Carl Wilhelm Scheele och Torbern Bergman – vad gjorde kemister i Uppsala under 1700-talet?*

17 okt. Bo Lindberg, docent i obstetrik och gynekologi, f.d. överläkare vid Akademiska sjukhuset (1) och **Albert Alm**, professor em. i oftalmiatrik, Uppsala universitet (2).

1. *Salomon Eberhard Henschen – banbrytande hjärnforskare.*

2. *Alvar Gullstrand, gentlemannen med lampan – ögonläkare, uppfinnare, fysiker, nobelpristagare.*

31 okt. Karl Grandin, professor, Centrum för vetenskapshistoria, Kungl. Vetenskapsakademien. *Spektroskopi – en svensk paradgren. Om far och son Ångström och far och son Siegbahn.*

14 nov. Bo Lindberg (1) och **Christer Sundström**, adj. professor i patologi, Uppsala universitet (2).

1. *Frithiof Holmgren – Sveriges förste professor i fysiologi.*

2. *Robin Fåhræus – sänkans upptäckare.*

28 nov. Per Abenius, civ.ing., KTH, certifierad energiexpert (1) och **Anders Lundgren** (2).

1. *Svante Arrhenius – mer aktuell än någonsin.*

2. *The Svedberg och Arne Tiselius – att skapa en uppsaliensisk forskningstradition.*

Tid: Torsdagar jämna veckor 19/9–28/11 kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Gustavianum.

Avgift: 300 kr.

Nr 19. Lukt och smak – sinnen som ger livskvalitet

Lukt- och smaksinnena har under evolutionen hjälpt oss att avgöra vad som har varit bra respektive dåligt att äta, inandas och närma sig. Djur, och kanske även människor, kommunicerar med feromoner, som är närbesläktade med luktämnen. Vi vet nu mycket om den bakomliggande biologin och kemin, t.ex. att det finns ca 350 receptortyper i näsan som kan registrera hundratusentals olika luktämnen. I denna serie får vi veta mera om hur dessa sinnen fungerar, om sjukdomar som drabbar dem, om njutningar samt om praktiska tillämpningar som underlättar livet.

Serieansvariga: Björn Öbrink, professor em. i medicinsk cellbiologi, Karolinska Institutet, tfn 018-32 46 48, 073-183 74 90, och

Per Olof Osterman, docent i neurologi, f.d. överläkare vid Akademiska sjukhuset, tfn 018-12 61 84, 070-374 72 92.

Program

16 sept. Anna Berghard, professor i molekylärbiologi, Institutionen för molekylärbiologi, Umeå universitet.

Kemiska sinnesintryck – hur fungerar sensorerna vi förlitar oss på?

30 sept. Dag Nyholm, docent i experimentell neurologi, läkare vid verksamhetsområdet neurologi,

Akademiska sjukhuset. *Sjukdomar som drabbar luktsinnet.*

14 okt. Mats Olsson, professor i experimentell psykologi, Institutionen för klinisk neurovetenskap, Karolinska Institutet. *Luktsinnets psykologi och kemisk kommunikation.*

28 okt. Lennart Wetterholm, chef för Hundcampus, Hällefors. *Hundar i människans tjänst. Cancerhundar, knarkhundar, minhundar, m.m. – nu och i framtiden.*

11 nov. Johanna Post, butikschef, Parfymeri L, S:t Per Gallerian Uppsala (1) och **Christer Janson**, professor, överläkare i lungmedicin och allergologi, verksamhetsområdet internmedicin, Akademiska sjukhuset (2).

1. *Väldoft, parfym och parfymindustrin.*

2. *Överkänslighet mot parfym och starka lukter.*

25 nov. Richard Tellström, universitetslektor i måltidskunskap med inriktning mot måltidskultur, Grythytte Akademi, Restaurang- och hotellhögskolan. *Om gott och den Goda smaken.*

För deltagarna i serien arrangeras vinprovning med **Göran Borgenvik**, vinexpert, GB Vinkonsult, onsdagen den 11/12 kl. 17.30 på Storgatan 11.

Tid: Måndagar jämna veckor 16/9–25/11 kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Se biljett 16/9, därefter Universitetshuset, Sal X.

Vinprovning: Storgatan 11.

Avgift: 300 kr. exkl. vinprovning. 425 kr. inkl. vinprovning.

Nr 20. Cancer – en folksjukdom som vi får leva med

Serien är en fristående fortsättning av vårens serie. Denna avslutades med behandling av cancer med olika former av strålning. Här redovisas terapi med kirurgi och läkemedel. Den framgångsrika behandlingen av blodkräfta illustrerar det sistnämnda. Olika cancertyper med varierande problematik redovisas. Lungcancer är den vanligaste dödande cancer men också mest undvikbar. Kvinnlig cancer i bröst och genitalier ägnas stort utrymme. Hur effektiva är de

hälsoundersökningar som används för att upptäcka tidiga stadier av dessa tumörformer? Serien avslutas med hur man kan stödja de många som drabbas av cancer.

Serieansvariga: **Per Olof Osterman**, docent i neurologi, f.d. överläkare vid Akademiska sjukhuset, tfn 018-12 61 84, 070-374 72 92, och **Birgitta Lindmark**, professor em. i sjukgymnastik, tfn 018-12 59 36, 070-631 69 80.

Program

26 sept. Peter Nygren, professor, överläkare vid verksamhetsområdet onkologi, Akademiska sjukhuset (1) och Martin Höglund, docent, överläkare vid verksamhetsområdet hematologi, Akademiska sjukhuset (2).

1. *Modern läkemedelsbehandling av cancer – en blandning av gammalt och nytt.*

2. *Framsteg i behandlingen av akut leukemi hos barn och vuxna.*

10 okt. Jonas Bergh, innehavare av Mimi Althainz donationsprofessur i onkologi vid Karolinska Institutet. *Bröstcancer är en sjukdom med många facetter – vad tror vi oss veta?*

24 okt. Haile Mahteme, docent, medicinskt ansvarig vid Uppsala Cancer Clinic (1) och **Ulf Haglund**, professor em. i kirurgi, Uppsala universitet (2).

1. *Behandling av spridda tumörer i bukinnan.*

2. *Leverkirurgi vid cancer.*

7 nov. Bengt Tholander, med.dr, överläkare vid verksamhetsområdet onkologi, Akademiska sjukhuset. *Gynekologisk cancer.*

21 nov. Martin Sandelin, doktorand, leg.läk. vid verksamhetsområdet lungmedicin, Akademiska sjukhuset (1) och **Göran Hesselager**, med.dr, överläkare vid verksamhetsområdet neurokirurgi, Akademiska sjukhuset (2).

1. *Lungcancer.*

2. *Tumörer i nervsystemet.*

5 dec. Birgitta Johansson, leg. sjuksköt., universitetslektor i onkologisk omvårdnad, enheten för onkologi, Uppsala universitet (1) och **Anna Pettersson**, dietist, forskarstud. vid enheten för onkologi, Uppsala universitet (2).

1. *Omvårdnad av patienter med cancer.*

2. *Mat vid cancer.*

Tid: Torsdagar udda veckor 26/9–5/12 kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Se biljett 26/9. därefter Gustavianum.

Avgift: 300 kr.

Studiecirklar

Hur anmäler man sig? Se sid. 2 i programmet.

Varje cirkelträff omfattar 2x45 minuter, där ej annat anges.

RELIGION, FILOSOFI OCH HISTORIA

Nr 21. Världsreligionerna idag

Bo Nylund, teol.dr h.c., f.d. gymnasie- och universitetslektor, tfn 018-50 37 82.

Cirkeln avser att belysa de centrala föreställningarna i de gamla men fortsatt livskraftiga traditioner som brukar kallas ”de fem stora världsreligionerna”. Vi kommer också att samtala om vad religion är. Det finns många klassiska försök att definiera innehållet i detta begrepp. Den mångtydiga roll som religionerna spelar i dag skall belysas med exempel från olika delar av världen.

Tid: Torsdagar udda veckor 26/9–5/12 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.

Avgift: 300 kr.

Nr 22. Tro och vetande genom seklerna, Grupp 1

Bo Nylund, teol.dr h.c., f.d.

gymnasie- och universitetslektor, tfn 018-50 37 82.

Cirkeln är idé- och vetenskapshistorisk och lägger särskild fokus på relationerna mellan religiös tro och vetenskap. Vi följer en kronologisk linje och kommer under höstterminen att studera både de samspel och de konflikter mellan tron och förnuftskunskapen som framträder under antiken och medeltiden fram till de paradigmskiftet som äger rum på 1600-talet då motsättningarna skärps. Vid behandlingen av de äldre epokenas vetenskap föregrips ofta sentida vetenskapliga rön eftersom redan de försokratiska naturfilosofernas frågeställningar har bevarat viss aktualitet. En fortsättning av cirkeln med hel uppmärksamhet på de senaste århundradenas trovetandeproblematik kan förutses inför våren 2014. Parallellcirkel med

samma innehåll som Nr 23.

Tid: Tisdagar jämna veckor 17/9–26/11 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.

Avgift: 300 kr.

Nr 23. Tro och vetande genom seklerna, Grupp 2

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som Nr 22.

Tid: Torsdagar jämna veckor 19/9–28/11 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.

Avgift: 300 kr.

Nr 24. Medeltiden på nära håll – ett kulturarv som vi fortfarande lever på

Jörn Johansson, fil.lic., f.d. gymnasielärare i latin, tfn 018-37 20 11.

1. Medeltidens byggt teknik, innovatörernas marknad.

2. Medeltidens bildvärld, lärd och

folklig, from och världslig.

3. Albert Målare och Jan Borman – en målare och en träsnidare, två medeltida kändisar.

4. Hur bilden utvecklades under medeltiden – nya motiv, nya tekniker, ny utveckling mot den komplexa bilden, den sena medel-

tidens utveckling mot det individuella (renässansens nya idéer).

5. Utvecklingen av universiteten och forskningen på kontinenten.

6. Medeltidens internationaliseringssträvanden i Sverige – universitet även i Sverige, intellektuella centra i Sverige, bl.a. Vadstena, kultur-

spridning, religion, Sverige dras med i Europasamarbetet, uppbrottet från medeltiden.

Tid: Varje onsdag 11/9–16/10 kl. 9.45–11.15. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.
Avgift: 300 kr.

LITTERATUR, KONST OCH MUSIK

Nr 25. Barns villkor förr och nu, Grupp 1

Lena Ågren, fil.mag., läromedelsförfattare i engelska, tfn 018-22 48 43. Vi läser sex romaner om pojkar uppväxt under skilda epoker.

Deltagarna ombeds att till första tillfället läsa Maksim Gorkij *Min barndom*. Parallellcirkel med samma innehåll som Nr 26.

Tid: Onsdagar udda veckor 11/9–20/11 kl. 12.45–14.15. 12 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 300 kr.

Nr 26. Barns villkor förr och nu, Grupp 2

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som Nr 25.

Tid: Onsdagar jämna veckor 18/9–27/11 kl. 12.45–14.15. 12 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 300 kr.

Nr 27. Ellen och Elin – liv och tankar

Elisabeth Auer, fil.dr i tysk litteratur, ämneslärare i tyska och svenska, tfn 070-508 42 99.

Ellen Key blev genom *Barnets århundrade* (1900) känd för sin pedagogik, men hon skapade även ett skönhetsideal, en kärlekslära och en livstro. Elin Wägner ville med *Väckarklocka* (1941) uppnå en syntes av de tre hörnpelarna i sin livsåskådning: kvinnan, jorden och freden. Vad hade Ellen och Elin gemensamt i sina tankegångar och vad skilde dem åt? Och vad har de att säga oss idag? Vi följer Ellen Keys och Elin Wagners liv och tankar med utdrag ur några av deras viktigaste texter.

Tid: Tisdagar jämna veckor 17/9–10/12 (ej 15/10) kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.
Avgift: 300 kr.

Nr 28. Konst och litteratur i pomeransens och granatäpplets land

Reza Rezvani, språkvetare, översättare, lärare och poet, tfn 018-24 18 48. Vad förbinder baron Eric Hermelin, Edward Fitzgerald och Jack London med Omar Khayyam? Varför heter ett av Goethes verk *Den väst-östliga divanen*? Vad har Rumi med Rom att göra? Men framför allt: vad är det som berör i den persiska poesin och lyfter en till skyarna? Här åker vi på en poetisk resa i rum och tid till Khorasan, Shiraz och Balkh. Kanske kan vi också smaka på pomeranser och granatäppeln!

Kurslitteratur: Obligatorisk: *Den persiska litteraturen*, översättningar av Bo Utas, ISBN 9789197751322.

Frivillig: Bo Utas *Den persiska litteraturen. Essäer*, ISBN 9789197751315.

Tid: Torsdagar jämna veckor 19/9–28/11 kl. 12.30–14.00. 12 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 300 kr.

Nr 29. Kärlek och extas i persisk poetisk tradition

Reza Rezvani, språkvetare, översättare, lärare och poet, tfn 018-24 18 48.

En gång i tiden erövrade den persiska poesin stora delar av världen. Från Kashmir till dagens Bosnien läste man och citerade persisk poesi. Två av dess mest centrala och uppskattade begrepp är kärlek och extas. Men vad betyder de egentligen? Hur förhåller sig den världsliga och den andliga kärleken till varandra? Vilken roll spelar kön? Och varför nämner Anita Goldman den persiska poeten Hafez bland

Guds älskarinnor trots att denne var en man?

Kurslitteratur: *Persiska antologin*, ISBN10: 9173248584, ISBN13: 9789173248587 och *Persisk balsam*, ISBN: 9789185703128.

Tid: Torsdagar jämna veckor 19/9–28/11 kl. 14.30–16.00. 12 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 300 kr.

Nr 30. Skrivarstuga, Grupp 1

Kia Sjöström, psykolog, tfn 018-30 13 36.

Cirkeln välkomnar medlemmar som tycker om att skriva och att lyssna på andras texter. Skrivarstugan kan ge tips och inspirera, men du är fri att skriva om allt möjligt som ger skrivarlust, t.ex. barndomen, livserfarenheter, kåserier, fria fantasier... Prosa eller poesi! Tag med något som du skrivit, som du vill läsa upp för oss. Fristående fortsättning från föregående termin.

Tid: Tisdagar udda veckor 24/9–19/11 kl. 12.45–14.45. 12 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 300 kr.

Nr 31. Skrivarstuga, Grupp 2

Görel Bergman-Claeson, docent i nordiska språk, tfn 018-55 34 84, 070-951 66 27.

Vill du komma igång med att skriva, eller har du ett skrivprojekt på gång? Vi skriver, läser och diskuterar egna texter inom olika genrer och funderar över hur vi själva arbetar med språket. Vad är det som gör en text läsvärd? Och vem bestämmer egentligen vad som är rätt eller fel?

Tid: Fredagar udda veckor 13/9–6/12 (ej 8/11) kl. 10.15–11.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten 13/9, därefter Missionskyrkan, Arken.

Avgift: 300 kr.

Nr 32. Att tala för sin sak

Görel Bergman-Claeson, docent i nordiska språk, tfn 018-55 34 84, 070-951 66 27.

Livet är fullt av tillfällen när vi argumenterar, berättar, läser högt eller kanske förväntas hålla tal. Är du den som alltid tar ordet först av alla, eller avstår du från att tala för din sak? I cirkeln lägger vi upp övningar enligt deltagarnas önskemål och blandar praktiken med diskussion av erfarenheter och farhågor och lite retorikteori.
Tid: Fredagar jämna veckor 6/9–29/11 (ej 1/11) kl. 10.15–11.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Arken.
Avgift: 300 kr.

Nr 33. Akvarellmålning, Grupp 1

Dirk Fock, konstnär, tfn 018-12 88 93, 070-874 45 84. Akvarellmålning för dem som kan grunderna i akvarellteknik. Vi diskuterar teman för våra övningar. Det kan vara allt från stilleben,

landskap (fantasi eller efter foto) till porträtt. Parallellcirkel med samma innehåll som Nr 34.

Tid: Onsdagar jämna veckor 2/10–11/12 kl. 9.15–11.45. 18 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Utsikten.
Avgift: 450 kr.

Nr 34. Akvarellmålning, Grupp 2

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som Nr 33.
Tid: Onsdagar jämna veckor 2/10–11/12 kl. 12.15–14.45. 18 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Utsikten.
Avgift: 450 kr.

Nr 35. Teckning

Christer Kempe, konstnär och bildpedagog, tfn 018-71 35 15. Figur- och frihandsteckning kombinerat med akvarell. Medtag teckningsblock och pennor.
Tid: Tisdagar udda veckor 10/9–3/12 kl. 10.15–12.45. 18 timmar.
Lokal: S:t Olofsgatan 11, 2 tr.
Avgift: 450 kr.

Nr 36. Psalm och andlig visa

Kerstin Berglund, kantor, f.d. kyrkoherde, tfn 018-50 42 22. Gamla och nya psalmer och visor. Rika tillfällen till sång. Cirkeln avslutas med de traditionella adventsångerna. Fristående fortsättning från föregående termin.
Tid: Tisdagar udda veckor 24/9–3/12 kl. 10.00–11.30. 12 timmar.
Lokal: Vindhems kyrkan, Vindhemsgatan 9.
Avgift: 300 kr.

Nr 37. Sjung ut! Körsång med Goldsingers

Gina van Dam, körledare och sångpedagog, tfn 070-994 23 03. Kom och sjung med hela kroppen och släpp loss glädjen! Att sjunga är friskvård på hög nivå. Goldsingers är USU:s egen kör.
Tid: Varje onsdag 11/9–27/11 kl. 11.15–12.45. 24 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Musiksalen.
Avgift: 600 kr.

SAMHÄLLSVETENSKAP OCH JURIDIK

Nr 38. Estland – okänt, nära grannland

Bengt Kettner, fil.mag., tfn 018-23 64 11, bengt.kettner@swipnet.se. Estland från forntid till nutid, med nedslag i landets geografi och natur, folk, språk och religioner, politik och ekonomi, näringsliv, litteratur, konst och körmusik. Varje träff illustreras med bildspel. Vi följer esternas märkvärdiga historia om ett litet folk, som övervunnit åtta sekler av nästan oavbruten grym exploatering under främmande herrar, fram till dagens självständiga Estland. Kursmaterial: Per Lindström *Lär känna Estland* (2008), *Basfakta om Estlands historia*, del 1-9 (kompendium). Materialkostnad cirka 300 kr. Cirkeln beräknas fortsätta våren 2014.
Tid: Onsdagar udda veckor 25/9–4/12 kl. 13.15–15.45. 18 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Insikten.
Avgift: 450 kr.

En resa till Tallinn planeras cirka 5 dagar i april–maj 2014. Kostnader för denna resa tillkommer.

Nr 39. EU – europeisk utmaning

Paul Reichberg, fil.kand., tfn 018-13 36 74. EU väcker många motstridiga känslor såväl bland medborgarna som mellan medlemsstaterna. Cirkeln tar fasta på att år 2014 är ett ”supervalår” med stor innebörd för medlemskapet i den Europeiska Unionen. På våren går medborgarna i alla 28 medlemsländer till val till Europaparlamentet och valet på hösten får likaledes stor betydelse för EU:s framtid. Cirkeln vill ge deltagarna inblick i EU:s framväxt och hur man utvecklat samarbetet. Cirkeln vill också ge deltagarna instrument att kritiskt analysera EU:s organisation och olika politikområden.
Tid: Tisdagar jämna veckor 17/9–26/11 kl. 11.15–12.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Utsikten.
Avgift: 300 kr.

Nr 40. Kina då och Kina nu

Kerstin Wall, fil.dr i romanska språk, tfn 018-12 56 38. Vi gör en resa genom Kinas flertusenåriga historia. Hållplatser finns vid historiskt och kulturellt speciellt intressanta företeelser, personer och platser, från den Gule Kejsaren på 2000-talet f.Kr. till Kinas makthavare idag. Längs vägen, som kantas av kalligrafi, poesi och måleri, möter vi både kung Markatta och kejsarinnan Cixi. Vi lagar tillsammans en kinesisk måltid. Kurslitteratur: omfattande stencilmaterial. Dessutom ges tips på lämplig litteratur för den som önskar fördjupa sig. Cirkeln har samma innehåll som föregående termin.
Tid: Varje onsdag 11/9–23/10 kl. 11.30–13.00, samt någon söndag kl. 11.00–14.00. 18 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Insikten.

Tid och lokal för matlagningen meddelas senare.

Avgift: 450 kr. Kostnad för mat och kurslitteratur tillkommer.

En resa till Kina ordnas under hösten. Resan är öppen för alla USU:s medlemmar, men företräde ges för deltagare i cirkeln. Se vidare under "Resor och studiebesök".

Nr 41. Spanien efter Franco

Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare, tfn 073-687 19 93 (helst efter kl. 16).

Ekonomisk kris i Spanien, folkomröstningar om självständighet och massgravar efter general Francos härjningar är tre skäl till vår fördjupande studiecirkel om Spaniens moderna historia. Vi läser Thomas

Gustafsson *Spanien - En stat, flera nationer* och diskuterar.

Tid: Varje onsdag 30/10–4/12 kl. 10.30–12.00. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.
Avgift: 300 kr.

NATURVETENSKAP, MEDICIN OCH TEKNIK

Nr 42. Sjöar och vattendrag – livgivande system

Eva Willén, docent i akvatisk västekologi, tfn 018-30 27 47, och **Anders Wilander**, fil.dr i limnologi, tfn 018-36 76 16.

Människan och allt levande är beroende av vatten. Val av bosättningar och jordbruksmark har gjorts med hänsyn till vattenförekomster. Friskt vatten är ibland en bristvara. Cirkeln behandlar vatten och vattenanvändning i världen och i vårt land och hur vi brukar och missbrukar vattenresurser. Vi går igenom vad som påverkar ett vattens kvalitet och hur växter och djur fungerar i vattnen normalt och vid olika typer av störningar. Vilka motåtgärder finns? Cirkeln avslutas med besök på pumphuset vid Islandsbron där vi visar Uppsalas dricksvattens- och avloppshantering.

Tid: Onsdagar jämna veckor 18/9–27/11 kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten 18/9, 13/11.

Missionskyrkan, Utsikten 2/10, 16/10, 30/10, 27/11.

Avgift: 300 kr.

Nr 43. Dinosauriernas tidsålder

Jan Ove R. Ebbestad, fil.dr, museiintendent, Evolutionsmuseet, tfn 018-471 27 09.

Säg 'Dinosaurier' och du får garanterad respons, antingen det är barnbarnet på 8 eller morfar på 80 du pratar med. Men vad är dinosaurier, när levde de, hur var deras värld, varför dog de ut, vad gör dem så fascinerande? Cirkeln ger en introduktion till dinosauriernas tidsålder och de djur och växter som då levde. Den täcker uppkomsten

och evolutionen av såväl dinosaurier som andra ryggradsdjur under den Mesozoiska tidseran fram till dinosauriernas utdöende. Unikt är att deltagarna får studera riktiga dinosauriefossil från Skandinavien största samling med riktiga dinosaurier och andra djur och växter från dinosauriernas tidsålder.

Tid: Tisdagar udda veckor 8/10–10/12 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Evolutionsmuseet, Paleontologi, Norbyvägen 22.

Avgift: 300 kr.

Nr 44. Nyfiken på svampar?

Roland Moberg, docent i botanik, tfn 070-650 22 81.

Cirkeln går ut på att känna igen fler svampar än bara kantareller. För att bli säkra svampplockare kommer vi därför gå igenom hur man skiljer på ätliga och oätliga men även giftiga svampar. Vi kommer också att bekanta oss med andra nyttigheter med svampar. Orientering i det ganska stora utbudet av svampböcker ingår också. Huvuddelen av tiden kommer dock att vara i svampskogen. Resorna förutsätter samåkning i egna bilar.

13/9 kl. 10.00–11.30. Introduktion. Hur man känner igen olika svampar.

Svampböcker.

20/9 och 27/9 kl. 10.00–14.00.

Svampexkursioner.

4/10 kl. 12.00–16.00. Färga med svamp. Monika Myrdal instruerar och vi får praktisera. En liten kostnad för material tillkommer.

Tid: Varje fredag 13/9–4/10. 18 timmar.

Lokal: Evolutionsmuseet, Norbyvägen 16 den 13/9, då plats för återstående träffar meddelas.

Avgift: 450 kr.

Nr 45. Fåglar under hösten

Pekka Westin, Upplands ornitologiska förening, tfn 0171-46 30 39, 070-572 80 42.

Vi träffas första gången inomhus och gör därefter exkursioner till olika fågellokaler. Både nybörjare och mer vana är välkomna. Resorna förutsätter samåkning i egna bilar. Du bör kunna röra dig några kilometer i naturen och vara utrustad med stövlar, oömma kläder och kikare. En fågelbok är också bra att ha.

Tid: Måndag 19/8 kl. 10.45–12.15.

Därefter följande tider (om dåligt väder omöjliggör exkursionen ändras tiden):

23/8 kl. 6.00–11.00.

28/8 kl. 13.00–17.00.

2/9 kl. 6.00–12.00.

9/9 kl. 8.00–12.00.

17/9 kl. 18.00–21.00.

Lokal: Storgatan 11 den 19/8, därefter utomhus.

Avgift: 750 kr.

Nr 46. Bilen, biffen och bostaden – klimatfrågan i vardagen

Per Abenius, civilingenjör, certifierad energiexpert, tfn 018-50 27 06.

Varje svensk bidrar genom sin livsstil och konsumtion med 7-8 ton CO₂ per år till atmosfären. I en uthållig värld beräknas utrymmet per person till ett ton. I fem sammankomster diskuterar vi hur detta skulle kunna gå till. Vi använder oss av publicerade uppgifter om hur vi påverkar klimatet genom vårt sätt att förflytta oss (bilen), vad vi äter (biffen) och hur vi bor (bostaden). Vi skaffar oss information om hur ny teknik hjälper oss att nå målet och vi

tar del av framgångsexempel i Sverige och andra delar av världen.
Tid: Måndagar jämna veckor 16/9–11/11 kl. 12.45–14.15. 10 timmar
Lokal: Missionskyrkan, Insikten.
Avgift: 300 kr.

Nr 47. Kemin och människan, kemin i vardagen

Monica Waldebäck, f.d. universitetslektor i kemi, tfn 018-32 37 12, och **Ove Bohman**, professor em. i organisk kemi, tfn 070-939 93 30. Cirkeln behandlar olika aspekter på kemins roll i våra liv: kemin i samhället, kemin i kroppen, i läkemedel, i köket, i miljön, i material, i samband med klimatet. Cirkeln kan dessutom ta upp kemin i kriminella sammanhang, livscykelanalys och kemin i Uppsala. Vi tar också upp dagsaktuella frågor/tidningsartiklar, där kemin ökar förståelsen. Vad som tas upp vid de sex tillfällena väljer deltagarna i gruppen.

Tid: Torsdagar udda veckor 12/9–5/12 (ej 26/9) kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: BMC ingång A8.
Avgift: 300 kr.

Nr 48. Fysiken och människan, fysiken i vardagen

Staffan Yngve, professor i teoretisk fysik, Uppsala universitet, tfn 018-52 05 81, 070-297 80 16. Inte bara klassisk fysik (mekanik, ellära, värmelära) utan även modern

fysik, griper in på ett avgörande sätt i vardagslivet. Antimateria används i PET-kameran för att säkra diagnoser och rädda liv och laserljuset har revolutionerat vår vardag på många sätt. Cirkeln har ungefär samma innehåll som föregående termins cirkel ”Modern fysik i vardagen”.

Tid: Torsdagar udda veckor 12/9–21/11 kl. 15.15–16.45. 12 timmar
Lokal: Ångströmlaboratoriet hus 7, våning 3, Oseenska rummet.
Avgift: 300 kr.

Nr 49. Digitala bilder med Kalle. För ovana PC-användare

Kalle Onsbacke, datalärare vid Folkuniversitetet, tfn 070-865 41 34. Cirkeln riktar sig till dig som vill få grundläggande kunskaper i att hantera bilder i din PC. Den inleds med undervisning i grundläggande datorhantering. Vi går därefter igenom hur man laddar ner bilder från kamera m.m. till datorn, vidare hur man lagrar bildfiler i olika mappar, hur man gör backup av sina bilder, enklare redigering, hur man hanterar text och bild i Word för att t.ex. göra fotoalbum. Vi använder Folkuniversitetets datorer (PC, ej Macintosh) och huvudsakligen Windows 7. Tag gärna med din digitalkamera med sladdar och bruksanvisning samt, om du har, bilder på USB-minne (”minnessticka”).

Tid: Varje tisdag 10/9–12/11 kl. 16.15–17.45. 20 timmar.

Lokal: Folkuniversitetet, Bergsbrunnagatan 1.
Avgift: 850 kr.

Nr 50. Digitala bilder med Kalle. För vana PC-användare

Kalle Onsbacke, datalärare vid Folkuniversitetet, tfn 070-865 41 34. Cirkeln riktar sig till dig som är väl bekant med din PC vad gäller grundläggande hantering av filer och mappar i Windows och kan överföra bilder till din dator. Vi börjar med att hantera bilder i Windows Word samt bild och text i fotoalbum. Vi lär oss sedan att hantera och visa bilder med Power Point. Vi fortsätter med att studera prisvärda bildbehandlingsprogram där vi kan förbättra och retuschera bilder, såväl nytagna med digitalkamera som äldre inscannade bilder av olika slag t.ex. diabilder och fotografier. Vi använder Folkuniversitetets datorer (ej Macintosh) och arbetar huvudsakligen i Windows 7. Tag gärna med din digitalkamera med sladdar och bruksanvisning samt bilder på USB-minne (”minnessticka”).

Tid: Varje onsdag 11/9–13/11 kl. 16.15–17.45. 20 timmar.

Lokal: Folkuniversitetet, Bergsbrunnagatan 1.
Avgift: 850 kr.

SPRÅK

Nivåskala för språkstudier

Senioruniversitetets modell för att beskriva innehållet i sina språkcirklar är en modifiering av Europarådets nivåskala för språkstudier. Svårighetsnivån markeras med en till fem stjärnor. Under varje nivå beskrivs i stora drag dels de förkunskaper en deltagare förväntas ha vid studiernas början, dels de kunskaper och färdigheter hon eller han förväntas tillägna sig under cirkelarbetets gång. Vid osäkerhet om val av lämplig nivå kan respektive cirkelledare kontaktas. Beträffande nivåskalan för latin och klassisk grekiska, som ju inte längre talas, kan de olika nivåbeskrivningarna endast delvis tillämpas. Läs

därför beskrivningarna under dessa cirklar för att se vad som gäller. Den som är osäker om cirkelns innehåll kan ta direkt kontakt med cirkelledarna.

Nivå 1 (*)

Deltagarna har inga eller mycket ringa förkunskaper.

- De lär sig under cirkelarbetet att förstå vanliga ord och fraser när språket talas tydligt. Orden och fraserna är hämtade från enkla och konkreta vardagsituationer.
- Deltagarna deltar själva i enkla samtal genom att ställa och besvara frågor som gäller för dem välbekanta ämnen.

- De lär sig att muntligt beskriva t.ex. var de bor och personer de känner.

Nivå 2 (**)

Deltagarna har när de kommer till cirkeln ett enkelt förråd av ord och fraser som de kan använda i enkla situationer.

- De ökar under cirkelarbetet gradvis sitt ord- och frasförråd så att de kan förstå vad som sägs i beskrivningar av vardagen – det kan t.ex. gälla hem, möbler och matvanor men också områden som shopping, kommunikationer och väderlek.
- De kan presentera sig själva och andra människor. De kan berätta om och beskriva händelser i vardagslivet

och redogöra för sin egen utbildning.

- De lär sig att arbeta med texter som går ut på att hämta information t.ex. i annonser, prospekt, menyer, tidtabeller. De läser enkla berättelser.
- De kan skriva enkla meddelanden och brev.

Nivå 3 (***)

Deltagarna har de kunskaper och färdigheter som beskrivs i nivå 2 och riktar under cirkelarbetet in sig på de färdigheter som beskrivs nedan.

- Deltagarna kan förstå innehållet i sådant stoff som de kan möta i sitt yrkesliv eller vid resor i och utanför det egna landet.
- De kan återberätta något de läst eller hört.
- Deltagarna samtalar relativt flytande och kan ta aktiv del i en diskussion.
- De kan läsa och tillgodogöra sig artiklar som behandlar ämnesområden som de känner till och som är skrivna på ett någorlunda lättbegripligt språk. De kan läsa och förstå enklare litterär prosa.
- De kan skriva personliga brev och sammanhängande texter från egna intresseområden.

Nivå 4 (****)

Deltagarna har de kunskaper och färdigheter som beskrivs i nivå 3 och riktar vid cirkelarbetet in sig på de färdigheter som beskrivs nedan.

- De kan förstå det mesta av innehållet i längre muntliga föreläsningar om för dem själva välbekanta ämnen och nöjaktigt förstå det som sägs i nyheter i radio och TV.
- De kan relativt detaljerat återberätta en historia.
- De deltar aktivt i en diskussion och kan förklara och försvara sina åsikter.
- De läser och förstår sakprosatexter och skönlitteratur som ligger på en inte alltför avancerad nivå.
- De kan skriva sammanhängande texter från egna intresseområden.

Nivå 5 (*****)

Deltagarna har när de går in i cirkelarbetet de färdigheter som beskrivs i nivå 4. De känner sig relativt hemma i språket och önskar under cirkelarbetet förbättra sina goda och allsidiga språkfärdigheter.

- Deltagarna kan förstå olika typer av framställningar även om språket talas

snabbt och med viss dialektal färgning. Det innebär bl. a. att de utan större ansträngning förstår TV-program och filmer.

- De talar språket flytande och uttrycker sig klart och nyansrikt vid egna framställningar och i samtal och diskussioner.
- De läser och förstår långa och komplexa texter både på sakprosans och på skönlitteraturens områden.
- De kan skriva recensioner av litterära verk och av artiklar på sakprosa.

Nr 51. English: Language and Literature **** Grupp 1

Lena Ågren, fil.mag., läromedelsförfattare i engelska, tfn 018-22 48 43.

Vi läser texter i Alderborn-Ågren *English your way* och tidningar och diskuterar vad som händer i världen i allmänhet och i den engelskspråkiga världen i synnerhet. Parallellcirkel med samma innehåll som Nr 52.

Tid: Varje onsdag 11/9–27/11 kl. 9.00–10.30. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 600 kr.

Nr 52. English: Language and Literature **** Grupp 2

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som Nr 51.

Tid: Varje onsdag 11/9–27/11 kl. 10.45–12.15. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 600 kr.

Nr 53. English *****

Richard Glover, universitetslärare i engelska, tfn 018-38 03 13.

We shall begin with an introduction to Shakespeare and his works and then proceed to a close reading of the tragedy *Macbeth*. Working through the text we shall discuss characters and themes, paying particular attention to the dramatist's use of language and imagery.

Tid: Varje onsdag 18/9–27/11 (ej 23/10, 30/10) kl. 12.30–14.00. 18 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 450 kr.

Nr 54. Franska *

Margareta Viklund, fil.mag., f.d. gymnasielärare, tfn 018-46 07 53, 073-568 54 85.

Fjärde terminen. Fokus ligger på inläring av vardagliga ord och fraser.

Enkla samtal om vardagssituationer, uttalsträning, grammatikgenomgångar med praktisk tillämpning. Målet är att skaffa ett gott basordförråd och ett gott uttal. Muntliga och skriftliga övningar, parövningar, hörövningar.

Kurslitteratur: *Un air de France*.

Tid: Varje onsdag 18/9–4/12 kl. 14.15–15.45. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 600 kr.

Nr 55. Franska ***

Margareta Viklund, fil.mag., f.d. gymnasielärare, tfn 018-46 07 53, 073-568 54 85.

Fördjupad träning i att tala, höra, läsa och skriva. Utökad ord- och frasförråd, fördjupade grammatikövningar, muntliga och skriftliga. Fria och bundna dialoger, parövningar, hörförståelseövningar, bildbeskrivningar, referat, kultur och samhälle.

Kurslitteratur: *Grande Escalade* 4 fr.o.m kapitel 6.

Tid: Varje onsdag 18/9–4/12 kl. 12.30–14.00. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 600 kr.

Nr 56. Franska *** Grupp 1

Britt Pudas, fil.mag., f.d. gymnasielärare, tfn 018-51 58 34.

Fördjupad träning i att tala, höra och läsa samt i viss utsträckning att skriva. Fria och styrda dialoger, samtal om kända ämnen och aktuella händelser i målspråksländerna, samtal kring lästa texter, bildbeskrivningar. Hörförståelse, nyhetssändningar, sång, film. Övningar via internet, ordkunskap, grammatik, realia. Skönlitteratur. Tidningstext.

Kurslitteratur: Roman/noveller/andra texter som bestäms av gruppen, *Bonniers franska grammatik*, omfattande stencilerat material. Parallellcirkel med samma innehåll som Nr 57.

Tid: Varje onsdag 25/9–11/12 kl. 15.00–16.30. 24 timmar.

Lokal: Folkuniversitetet, Bergsbrunnagatan 1.

Avgift: 600 kr.

Nr 57. Franska *** Grupp 2

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som Nr 56.

Tid: Varje onsdag 25/9–11/12 kl. 13.15–14.45. 24 timmar.

Lokal: Folkuniversitetet,
Bergsbrunnagatan 1.
Avgift: 600 kr.

Nr 58. Franska ***

Eva Wockelberg, fil.mag.,
språklärare, tfn 018-50 01 70.
Fördjupad träning i momenten höra,
tala, läsa och skriva. Utökad samtals-
träning, såväl förberedd som spontan.
Övningar i att kortfattat på enkel
franska beskriva t.ex. en bild(serie)
eller sammanfatta en text. Studium av
nyhetsmaterial ur fransk press för
orientering i bl.a. politik och kultur.
Webbaserade övningar för att befästa
ordförråd och basgrammatik och
bygga på realiakunskap.
Kurslitteratur: *Génial 3* (uppl. 2004),
Génial 4 (1. uppl.) samt
tidningsmaterial ur *le Point* och *le*
Figaro och vid behov *Bonniers*
franska grammatik.

Tid: Varje onsdag 18/9–4/12
kl. 9.15–10.45. 24 timmar.
Lokal: Folkuniversitetet,
Bergsbrunnagatan 1.
Avgift: 600 kr.

Nr 59. Franska ****

Eva Wockelberg, fil.mag.,
språklärare, tfn 018-50 01 70.
Deltagarna väljer textmaterial, t.ex.
moderna noveller eller utdrag ur
klassiska romaner, som utgör basen
för diskussioner och analyser på
franska. Varje sammankomst inleds
med ”Trois minutes” där varje
deltagare har möjlighet att tala fritt om
något självvalt ämne. Allt efter
gruppens önskemål behandlas a)
avsnitt i *Bonniers franska grammatik*,
b) översättning av svensk text till
franska och c) ordbildning,
synonymer, etymologi. Möjlighet ges
deltagarna att enskilt använda
Entrevistas webbmaterial *Contexte*.

Tid: Varje onsdag 18/9–4/12
kl. 11.15–12.45. 24 timmar.
Lokal: Folkuniversitetet,
Bergsbrunnagatan 1.
Avgift: 600 kr.

Nr 60. Franska ** Grupp 1**

Philippe Collet, lärare i franska,
tnf 018-50 64 47.
Deltagarna väljer en artikel i en
tidning på franska som presenteras. Vi
läser och diskuterar den tillsammans.
Vi ser en film textad på franska och

olika inspelningar från TV5/France2.
Kursbok: Fouad Laraoui *Une année*
chez les Français. Parallellcirkel med
samma innehåll som Nr 61.

Tid: Varje tisdag 10/9–3/12 (ej 29/10)
kl. 11.00–12.30. 24 timmar.
Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 61. Franska ** Grupp 2**

Parallellcirkel med samma innehåll
och cirkelledare som Nr 60.
Tid: Varje tisdag 10/9–3/12 (ej 29/10)
kl. 15.15–16.45. 24 timmar.
Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 62. Franska *****

Philippe Collet, lärare i franska,
tnf 018-50 64 47.
Deltagarna väljer själva ett textutdrag
som de presenterar och diskuterar med
de andra deltagarna. Tillsammans
läser vi artiklar från den franska
pressen och ser videoinspelningar från
TV5/France2. Kursbok: Romain Gary
La promesse de l'aube.
Tid: Varje tisdag 10/9–3/12 (ej 29/10)
kl. 9.15–10.45. 24 timmar.
Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 63. Franska *****

Yaga Sosnowska, lärare i franska vid
Folkuniversitetet, tfn 018-55 28 92.
Vi diskuterar vardagliga erfarenheter,
aktuella händelser, böcker vi läst och
filmer vi sett. Vi läser tillsammans en
bok eller några kapitel från flera
böcker. Vi ser franska filmer med
fransk text.
Tid: Varje onsdag 18/9–4/12
kl. 10.45–12.15. 24 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Arken.
Avgift: 600 kr.

Nr 64. Grekiska, klassisk ***

Gunnel Eriksson, f.d. gymnasie-
lektor, tfn 0171-47 60 89.
Fortsatt läsning av texter från olika
epoker, som anknyts till historia,
konst, religion och mytologi. Studium
av dramats uppkomst och utveckling
och av bevarade antika teatrar.
Ordförrådet utvidgas och förstärks
genom lånord, grammatiken befästs
och används vid behov för textför-
ståelsen. Kopierat material ställs till
deltagarnas förfogande för belysning
av texter och realia.

Tid: Varje onsdag 11/9–27/11
kl. 12.30–14.00. 24 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Arken.
Avgift: 600 kr.

Nr 65. Italienska *

Katarina Hellgren-Dahl, fil.kand.,
språklärare och sångerska,
tnf 018-20 13 51.
Nybörjarcirkel (första terminen) med
inriktning på vardagsfraser och enkla
samtal. Vi går också igenom de
grammatiska grunderna. Målet är att
deltagarna skall få ett basordförråd
och grundlägga ett gott uttal. Vi
lyssnar på italienska sånger och ser ev.
delar av en italiensk film med svensk
text. Kursboken är *Prego 1*.
Tid: Varje tisdag 17/9–3/12
kl. 10.45–12.15. 24 timmar.
Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 66. Italienska *

Katarina Hellgren-Dahl, fil.kand.,
språklärare och sångerska,
tnf 018-20 13 51.
Tredje terminen. Inriktning på
vardagsfraser och enkla samtal. Vi
fortsätter att gå igenom de gramma-
tiska grunderna. Målet är att
deltagarna skall få ett basordförråd
och grundlägga ett gott uttal. Vi
avslutar kursboken *Prego 1* och
fortsätter sedan med *Prego 2*. Vi läser
några enklare noveller, lyssnar på
italienska sånger och ser ev. delar av
en italiensk film med svensk text.
Tid: Varje tisdag 17/9–3/12
kl. 13.30–15.00. 24 timmar.
Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 67. Italienska ** Grupp 1

Katarina Hellgren-Dahl, fil.kand.,
språklärare och sångerska,
tnf 018-20 13 51.
Vi fortsätter i *Prego 3* och i Easy
readerboken *Va dove ti porta il cuore*.
Vi repeterar grammatik och inriktar
oss på vardagsfraser och konversation.
Målet är att utöka ordförrådet, hör-
förståelsen och att öva upp ett gott
uttal. Deltagarna får öva sig i att
uttrycka sig genom att göra enkla
presentationer av ett valfritt ämne. Vi
talar om Italien ur olika perspektiv,
lyssnar på italienska sånger och ser
delar av en italiensk film, textad på
italienska. Parallellcirkel med samma

innehåll som Nr 68 och 69.
Tid: Varje torsdag 19/9–5/12
kl. 9.00–10.30. 24 timmar.
Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 68. Italienska ** Grupp 2

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som Nr 67 och 69.
Tid: Varje torsdag 19/9–5/12
kl. 10.45–12.15. 24 timmar.
Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 69. Italienska ** Grupp 3

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som Nr 67 och 68.
Tid: Varje måndag 16/9–2/12
kl. 13.30–15.00. 24 timmar.
Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 70. Italienska *** Grupp 1

Katarina Hellgren-Dahl, fil.kand.,
språklärare och sångerska,
tfn 018-20 13 51.
Vi avslutar kursboken *Prego 3* och
fortsätter i Easy readerboken *Io non
ho paura*. Vi diskuterar texten inne-
hållsmässigt och grammatiskt.
Deltagarna får också öva sig muntligt
genom att göra egna presentationer av
olika ämnen. Vi talar om Italien ur
olika perspektiv och diskuterar
nyheter. Vi lyssnar på italiensk musik
och ser ev. en italiensk film, textad på
italienska.
Tid: Varje onsdag 18/9–4/12
kl. 9.00–10.30. 24 timmar.
Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 71. Italienska *** Grupp 2

Katarina Hellgren-Dahl, fil.kand.,
språklärare och sångerska,
tfn 018-20 13 51.
Vi avslutar kursboken *Prego 3* och
fortsätter sedan med *Voci italiane* som
är en svensk antologi med en
presentation av 15 moderna italienska
författare med utdrag ur deras romaner
på italienska. Vi gör olika övningar
knutna till texterna och diskuterar
innehållet. I övrigt samma innehåll
som Nr 70.
Tid: Varje måndag 16/9–2/12
kl. 10.30–12.00. 24 timmar.
Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 72. Italienska ****

Eva Linderöth, fil.mag., f.d.
gymnasielärare, tfn 018-21 89 18.
Vi läser en modern italiensk roman
och diskuterar och kommenterar det vi
läser. Vi tar upp grammatiska moment
enligt deltagarnas behov och önske-
mål. Vi befäster och utökar deltagar-
nas vardagliga ordförråd genom
muntliga övningar. Deltagarna får
även göra muntliga presentationer
efter eget val. I övrigt välkomnas
deltagarnas förslag.
Tid: Varje onsdag 18/9–4/12
kl. 10.45–12.15. 24 timmar.
Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 73. Italienska ****

Katarina Hellgren-Dahl, fil.kand.,
språklärare och sångerska,
tfn 018-20 13 51.
Konversation och diskussion på
italienska. Vi läser romanen *I pesci
non chiudono gli occhi* av Erri De
Luca. Vi diskuterar och kommenterar
det vi läser. Deltagarna gör muntliga
presentationer av olika ämnen och vi
diskuterar Italien ur olika perspektiv
med utgångspunkt från artiklar,
webbsidor m.m. Cirkelns mål är att
utöka ordförrådet och förbättra
förmågan att uttrycka sig. Vi lyssnar
också på italienska sånger och ser ev.
en italiensk film, textad på italienska.
Tid: Varje tisdag 17/9–3/12
kl. 15.15–16.45. 24 timmar.
Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 74. Italienska *****

Katarina Hellgren-Dahl, fil.kand.,
språklärare och sångerska,
tfn 018-20 13 51.
Konversation och diskussion på
italienska. Vi läser *Caos calmo* av
Sandro Veronesi. Vi diskuterar och
kommenterar det vi läser. Deltagarna
gör muntliga presentationer av olika
ämnen och vi diskuterar Italien ur
olika perspektiv med utgångspunkt
från artiklar, webbsidor m.m. Cirkelns
mål är att utöka ordförrådet och för-
bättra förmågan att uttrycka sig. Vi
lyssnar också på italienska sånger och
ser ev. en italiensk film, textad på
italienska.
Tid: Varje måndag 16/9–2/12
kl. 15.15–16.45. 24 timmar.
Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 75. Latin *

Monika Ekman, fil.mag., f.d.
gymnasielärare, tfn 018-52 29 98.
Tredje terminen. Studium av
tillrättalagda och enkla autentiska
texter. Grundläggande formlära och
enkel syntax. Repetition enligt
önskemål. Rikligt övningsmaterial.
Latinska sentenser och citat.
Etymologi. Ords betydelse. Fonem.
Latin i moderna språk. Översikt över
Roms historia. Det romerska
samhället, arkitektur, konst, mytologi
främst i anslutning till textmaterialet.
Kurslitteratur: Staffan Edmar *Vivat
lingua latina!* fr.o.m. sid. 92.
Tid: Varje torsdag 19/9–12/12 (ej 3/10)
kl. 15.15–16.45. 24 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Insikten.
Avgift: 600 kr.

Nr 76. Latin **

Jan-Åke Sääf, fil.mag.,
tfn 076-787 71 87.
Fördjupat fokus på formlära och
syntax, ordförrådet utvidgas. Latinets
fortlevnad i moderna språk. Allmän
språkkunskap. Vi får i autentiska
texter stifta bekantskap med bl.a. den
latinska prosans mästare, Cicero och
Caesar, samt tre av guldålderns
främsta skaldar, Catullus, Horatius och
Ovidius. Realia, kulturhistoria.
Övnings- och tillämpningsuppgifter.
Kurslitteratur: Staffan Edmar *Vivat
litteratura Latina!* och Erik Tidner
Latinsk grammatik.
Tid: Varje onsdag 18/9–4/12
kl. 9.45–11.15. 24 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Vinkeln.
Avgift: 600 kr.

Nr 77. Latin ****

Monika Ekman, fil.mag., f.d.
gymnasielärare, tfn 018-52 29 98.
Översättning och analys av autentiska
texter – prosa, poesi, vetenskap,
historia, samhälle – från klassisk tid,
medeltid och tidigmodern tid.
Grammatik med tonvikt på syntax och
textanalys, övergripande repetition av
formlära. Viss översättning till latin.
Ordkunskap och ordbildning.
Etymologi. Latin i moderna språk.
Latinets roll i Europa. Historia,
samhälle, filosofi, konst, arkitektur,
mest i anslutning till behandlade
texter. Sentenser och citat. Individuella
presentationer med tema som bestäms
av gruppen. Kurslitteratur: Valfri

grammatik, valfritt lexikon, omfattande stencilerat material.
Tid: Varje torsdag 19/9–12/12 (ej 3/10) kl. 9.15–10.45. 24 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Insikten.
Avgift: 600 kr.

Nr 78. Latin *****

Monika Ekman, fil.mag., f.d. gymnasielärare, tfn 018-52 29 98.
Översättning och analys av autentiska texter med varierande svårighetsgrad – prosa, poesi, vetenskap, historia, samhälle – från klassisk tid, medeltid och tidigmodern tid. Grammatik med tonvikt på fördjupad syntax och textanalys. Repetition av formlära enligt önskemål. Översättning till latin. Ordkunskap och ordbildning. Etymologi. Latin i moderna språk. Historia, samhälle, dagligt liv, filosofi, konst, arkitektur, mest i anslutning till behandlade texter. Sentenser och citat. Individuella presentationer med personligt ämnesval. Romersk måltid. Kurslitteratur: Valfri grammatik, valfritt lexikon, omfattande stencilerat material.
Tid: Varje torsdag 19/9–12/12 (ej 3/10) kl. 11.00–12.30. 24 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Insikten.
Avgift: 600 kr.

Nr 79. Meänkieli *

Erling Wande, professor em. i finska, tfn 018-46 15 47.
Nybörjarcirkel (andra terminen). Varje undervisningstillfälle kommer att innehålla läsning och översättning av text, främst ur huvudboken. Utöver detta kommer också en del andra, kortare skönlitterära texter, inklusive poesi, att ingå, liksom skriftliga uppgifter. Siktet är framförallt inriktat på att deltagarna ska få ett utvidgat ordförråd och insikter i grundläggande delar av meänkielis grammatik. I anslutning till textläsningen ges också viss orientering i med meänkieli förknippad kultur. Huvudbok är Märta, Karin och Linnea Nylund *Meänkieli*, Pajala kommun, 2012.
Tid: Varje onsdag 25/9–30/10 kl. 14.30–16.00 (dock 12.30–14.00 den 23/10 och 30/10). 12 timmar.
Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 300 kr.

Nr 80. Meänkieli **

Erling Wande, professor em. i finska, tfn 018-46 15 47.
Cirkeln syftar på att ge fördjupade

kunskaper i meänkielis grammatik och ordförråd samt orientering i sakprosa och skönlitteratur, som publicerats på meänkieli de senaste decennierna (Kerstin Johansson, Bengt Kostenius m.fl. texter ur antologin *Meän kieltä*, översättningar till meänkieli av svensk litteratur). Även äldre texter tas upp (t.ex. Snell *Kamaripirtiltä*). Skriftliga övningsuppgifter kommer att ingå i kursen.

Huvudböcker: *Meän kieltä*. Tornedalica nr 43. Luleå 1986, och Pohjanen och Muli *Meänkieli rätt och lätt*. 2. Uppl. 2007.
Tid: Varje onsdag 23/10–27/11 kl. 14.30–16.00. 12 timmar.
Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 300 kr.

Nr 81. Ryska *

Mark Wahlström, fil.mag., f.d. gymnasielärare, tfn 018-50 84 56.
Nybörjarcirkel (första terminen). Alfabetet i kombination med uttalsövningar. Hur man skriver skrivstil. Hur man hälsar och presenterar sig. Enkla frågedialoger. Samtalsövningar i par och i grupp för att öva på vardagliga samtalsfraser. Några texter ur en nybörjarsbok. En första bekantskap med den ryska grammatiken i takt med att texterna blir mer varierade. Lite om det ryska språkets släktskap och karaktär. Samtal om ryskt liv och kultur.
Kurslitteratur: Erik Fält *Trojka–Da 1*, textbok och övningsbok.
Tid: Varje måndag 16/9–2/12 kl. 10.45–12.15. 24 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Insikten.
Avgift: 600 kr.

Nr 82. Spanska *

Ann-Christine Karén, fil.mag. i spanska och franska, f.d. gymnasielärare, tfn 073-042 85 59.
Nybörjarcirkel (första terminen). Vi startar från grunden och lär oss uttal, vokabulär och basgrammatik. Enkla samtal om vardagssituationer. Målet är att få ett gott basordförråd och ett bra uttal. Muntliga och skriftliga övningar samt hörövningar. Realia om Spanien och den spansktalande världen.
Textbok: Waldenström, Westerman, Wik-Bretz *Caminando 1*.
Tid: Varje tisdag 10/9–26/11 kl. 11.15–12.45. 24 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Insikten.
Avgift: 600 kr.

Nr 83. Spanska **

Ann-Christine Karén, fil.mag. i spanska och franska, f.d. gymnasielärare, tfn 073-042 85 59.
Fördjupad träning i att tala, höra, läsa och skriva spanska. Målet är att utöka ordförrådet och träna uttal genom att samtala om vardagliga ämnen.
Grammatikgenomgång med övningar samt realia om Spanien och den spansktalande världen. Textbok: Waldenström, Westerman, Wik-Bretz *Caminando 3*.
Tid: Varje tisdag 10/9–26/11 kl. 9.15–10.45. 24 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Insikten.
Avgift: 600 kr.

Nr 84. Spanska **

Anders Fredholm, fil.kand. i spanska och engelska, tfn 070-661 14 72, anders.fredholm@globalnet.net.
Fortsatt inläring av grundläggande vanliga ord och fraser, kommunikativ praktik genom något svårare texter och samtal i nutid, framtid och närmaste dåtid samt realia om Spanien och Latinamerika. Textbok: Waldenström, Westerman, Wik-Bretz *Caminando 3*.
Tid: Varje tisdag 17/9–3/12 kl. 11.00–12.30. 24 timmar.
Lokal: Sensus, Sal Maja, Västra Ågatan 16.
Avgift: 600 kr.

Nr 85. Spanska ***

Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare, tfn 073-687 19 93 (helst efter kl. 16).
Fokus ligger på inläring av allmänna ord och fraser samt kommunikativ praktik genom något svårare texter och samtal uttryckta i nutid, framtid och dåtid. Kurslitteratur: Waldenström, Westerman, Wik-Bretz *Caminando 4*.
Tid: Varje måndag 9/9–2/12 (ej 21/10) kl. 12.30–14.00. 24 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, Arken.
Avgift: 600 kr.

Nr 86. Spanska ****

Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare, tfn 073-687 19 93 (helst efter kl. 16).
Cirkeln inriktar sig på utökad ord- och frasförråd samt träning i att beskriva och berätta om både vardagliga situationer och andra för deltagaren bekanta områden. Kurslitteratur

bestäms i samråd med gruppen vid första lektionstillfället.

Tid: Varje måndag 9/9–2/12 (ej 21/10) kl. 10.45–12.15. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Arken.
Avgift: 600 kr.

Nr 87. Spanska *****

Roberto Alonso de la Torre,
gymnasielärare, tfn 073-687 19 93
(helst efter kl. 16).

Cirkel med inriktning på att bygga vidare på den kommunikativa förmågan, med betoning på att samtala, genom att utöka ord- och frasförrådet samt träna sig i att agera i vanliga situationer och händelser som rör allmänna områden. Kurslitteratur bestäms i samråd med deltagarna vid första lektionstillfället.

Tid: Varje måndag 9/9–2/12 (ej 21/10) kl. 9.00–10.30. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Arken.
Avgift: 600 kr.

Nr 88. Deutsch im Alltag * Grupp 1**

Karin Lohe, f.d. gymnasielärare i tyska, tfn 018-21 49 81.

Vi läser och diskuterar i anslutning till texter från olika tider och ämnesområden. Repetition av vardagsfraser. Tonvikt på ordförråd och muntlig kommunikation. Parallellcirkel med samma innehåll som Nr 89.

Tid: Varje onsdag 25/9–11/12 kl. 9.00–10.30. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 89. Deutsch im Alltag * Grupp 2**

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som Nr 88.

Tid: Varje onsdag 25/9–11/12 kl. 10.45–12.15. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 90. Deutsch für Fortgeschrittene ****

Karin Lohe, f.d. gymnasielärare i tyska, tfn 018-21 49 81.

Tidningsartiklar och litterära texter bildar underlag för referat och diskussioner. Läsning av 1–2 romaner, som väljs i samråd med deltagarna.

Tid: Varje tisdag 24/9–10/12 kl. 9.00–10.30. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 91. Deutsch – gestern und heute ****

Karin Lohe, f.d. gymnasielärare i tyska, tfn 018-21 49 81.

Vi studerar och diskuterar texter från olika tider och ämnesområden. Referat och muntliga och skriftliga presentationer. Uppläggning av cirkeln och

val av material sker i samråd med deltagarna.

Tid: Måndagar jämna veckor 30/9–9/12 kl. 12.45–14.15. 12 timmar.

Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 300 kr.

Nr 92. Tysk litteratur och samhälle *****

Helmut Müssener, professor em. i tyska, särskilt tyskspråkig litteratur, Stockholms universitet, tfn 0173-104 50.

Cirkeln vänder sig till den som har både läs- och hörförståelse i tyska samt är intresserad av tyskspråkig litteratur och litteraturhistoria. Vi läser och diskuterar, valfritt på tyska eller svenska, Kurzgeschichten från tiden 1945–1965 och uppmärksammar hur de speglar situationen i Tyskland efter krigets slut, diskussionen om skuldfrågan och början av Wirtschaftswunder. Samtliga texter finns med i *Klassische deutsche Kurzgeschichten*, utg. av Werner Bellmann, Reclams Universal-Bibliothek nr 1825.

Tid: Torsdagar udda veckor 12/9–21/11 kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 300 kr.

FOLKUNIVERSITETETS KURSER I UPPSALA

Folkuniversitetet i Uppsala, FU, erbjuder USU:s medlemmar att delta i FU:s kurser med 10 procents rabatt. Kurskatalog kan hämtas på FU:s expedition, Bergsbrunnagatan 1, Uppsala. Utbildningsinformation på nätet: www.folkuniversitetet.se/upsala. Vid anmälan anges medlemskap i USU.

UNIVERSITETSKURSER VID UPPSALA UNIVERSITET

Uppsala Senioruniversitet vill erinra om det fantastiska utbud av kostnadsfria kurser som erbjuds av Uppsala universitet för dem som har slutbetyg från gymnasieskola. Studiernas omfattning anges i högskolepoäng, hp, där 1,5 hp motsvarar en veckas heltidsstudier. En termins heltidsstudier, alltså 20 veckor, ger 30 hp. Uppsala universitet ger också ett stort antal sommarkurser.

All information om kurser, lediga platser, etc. finns på www.uu.se/utbildning.

Anmälan till kurserna görs via internet på www.antagning.se eller via pappersblankett. Sista anmälningsdag är 15 oktober 2013 för vårterminens kurser. Anmälningsstiden för kurserna under höstterminen 2013 har gått ut, men det kan finnas kurser som inte är fullbelagda. Då finns det möjlighet att anmäla sig vid terminsstarten. Du kan ringa den institution som ger den kurs du är intresserad av och fråga om lediga platser.

Universitetets utbildningskatalog för 2013/2014 kan hämtas på studerandexpeditionen, S:t Olofsgatan 10 B, Uppsala.